

УДК 373.5.016.502/504
ББК 74.262.01

Берзіна С.В., Капотя Д.Ю., Бузан Г.С. Екологічна сертифікація та маркування. Методичний довідник. – К.: вид-во **Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування**, 2017. – 114 с.

У довіднику представлені теми, які стосуються екологічної сертифікації товарів, послуг, об'єктів нерухомості та застосування щодо них екологічного маркування.

Видання допоможе легко засвоїти основні принципи та методи екологічної сертифікації, ознайомитися з підходами до оцінки відповідності на основі міжнародних стандартів серії ISO 14020 «Екологічні маркування та декларації», розібратися зі значенням маркувань, які вказують на екологічну характеристику або перевагу маркованої продукції, дізнатися про кращий досвід застосування екологічних переваг для збільшення продажів та виходу на зарубіжні ринки.

Посібник містить малюнки, схеми, додатки та термінологічний словник.

Призначений для виробників, власників брендів, дистриб'юторів, експортерів, імпортерів, ритейлерів, а також екологів, технологів, маркетологів, журналістів, науковців і споживачів, усіх, кого цікавлять екологічні аспекти споживання та чинники, що на них впливають.

Авторський колектив висловлює вдячність за підтримку видання та презентації довідника:
Гірничо-металургійній Компанії «Група МЕТІНВЕСТ»
ДП з П «Сантрейд» (ТМ ОЛЕЙНА)

© **Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування**
Всеукраїнська громадська організація «Жива планета»
2017

ISBN 966-8577-02-7

ЕКОЛОГІЧНА СЕРТИФІКАЦІЯ ТА МАРКУВАННЯ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

МЕТОДИЧНИЙ ДОВІДНИК

КИЇВ 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	10
Що таке екологічне маркування ?	11
Для чого застосовується екологічне маркування?	11
Які екологічні твердження відносно продукції можна застосовувати без проведення сертифікації?	12
Застосування якого екологічного маркування потребує сертифікації й чому?	14
Як функціонує система екологічної сертифікації та маркування в Україні?	17
Хто що робить?	18
Які вимоги встановлюють екологічні критерії на продукцію, хто їх розробляє і як вони приймаються?	20
Які стандарти встановлюють вимоги до екологічного маркування та екологічні критерії на продукцію чи послуги та як їх отримати?	25
За якими категоріями продукції та послуг уже прийняті екологічні критерії?	27
Чи може продукція з певною екологічною характеристикою вважатися екопродукцією?	28
Які правила та методи декларування екологічних переваг продукції?	29
Яка відповідальність суб'єкта господарювання за порушення правил застосування екологічного маркування та хто його контролює?	29
Чи існує зв'язок між сертифікацією на відповідність ISO 14001 та за схемою сертифікації згідно з ISO 14024?	31
Органічна чи екологічна сертифікація та маркування, у чому різниця і що обрати?	33
2. РИНКИ	40
Що відрізняє екопродукцію від звичайних товарів і послуг?	41
Як поліпшені екологічні характеристики продукції впливають на споживчий вибір?	41
Яка ємність та тенденції розвитку ринку екопродукції?	41
Що стимулює розвиток ринку екопродукції?	42
Як розвиваються ринки екопродукції в Європі, Азії, Америці та інших країнах світу?	45
Як розвивається український ринок екопродукції та які чинники впливають на його розвиток?	56
Екологічне маркування на товарах та виробках – це зрозуміло. А яким чином можна використовувати екологічний знак відносно послуг?	66
Чи визнається отриманий в Україні екологічний сертифікат на продукцію в інших країнах?	67

ЗМІСТ

Яким документом визначається міжнародне визнання системи екологічної сертифікації та органу з оцінки відповідності?	67
Як отримати право на застосування екологічного маркування регіону або країни, куди експортується продукція, що має екологічний сертифікат та маркування, отримані за схемою згідно з ISO 14024 в Україні?	68
Як отримати право на застосування українського знака екологічного маркування продукції, що імпортована і має екологічний сертифікат згідно з ISO 14024, отриманий за схемою згідно з ISO 14024 в країні виробника?	70
3. ПРОХОДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ЗГІДНО З ISO 14024	72
Хто сертифікує?	73
Що оцінюється – продукція чи виробництво?	74
Який алгоритм робіт?	75
Яка вартість робіт із сертифікації ?	77
У який термін проходить процедура сертифікації ?	78
Чи потребує додаткових випробувань чи тестувань заявлена продукція для підтвердження оцінки відповідності екологічним критеріям?	78
У чому полягає процедура наглядання?	78
Що робити, коли термін дії екологічного сертифіката закінчується?	79
Чи є можливість розширити або звузити сферу дії екологічного сертифіката за найменуваннями продукції?	80
Що робити, якщо екологічний сертифікат отримано, але є необхідність змінити склад продукції або замінити постачальника чи внести зміни до технологічних умов виробництва?	80
Які підстави призупинення або скасування екологічної сертифікації?	81
Яка ознайомитися з переліком чинних екологічних сертифікатів та сертифікованою продукцією?	81
4. МАРКЕТИНГ	82
Орієнтовний профіль споживача екопродукції	83
Український споживач робить розумні речі для кращого вибору (дослідження GFK)	84
Перший крок до успіху	86
Стратегія та аргументи	86
Історії успіху	94
СЛОВНИК	106
КОНТАКТИ	113

ВСТУП

Як свідчить світовий досвід, проводити ефективну політику сталого¹ розвитку в державі досить важко, навіть за умов, коли її економіка процвітає.

В Україні, яка досі переживає успадковану системну кризу і змушена одночасно розв'язувати безліч політичних, економічних, соціальних й екологічних проблем, модель сталого розвитку є основою стратегії розвитку держави «Україна – 2020» та державної екологічної політики.

сталий розвиток (sustainable development – англ.) - модель економічного зростання, яка полягає у збереженні «природного капіталу» (повітря, води та інших природних ресурсів) для досягнення високих стандартів якості життя

екологія

від грецького oikos (житло, місцеперебування, середовище) - наука про взаємини і взаємодії об'єктів між собою і з навколишнім середовищем

Перехід України на модель сталого розвитку можливий за умов модернізації всіх галузей економіки шляхом переходу на енергозберігаючі, ресурсоефективні та більш чисті технології виробництва.

Одним з основних пріоритетів для держави має стати збільшення частки ринку продукції з поліпшеними екологічними характеристиками, у зв'язку з чим потрібно перейти до засобів непрямого регулювання ринкових відносин. З-поміж них, зокрема, екологічна стандартизація, сертифікація та маркування згідно з національними стандартами, гармонізованими з міжнародними.

¹ «Порядок денний на XXI століття» – програма зі сталого розвитку, що була схвалена під час зустрічі на вищому рівні на Конференції Організації Об'єднаних Націй з питань довкілля та подальшого розвитку (Ріо-де-Жанейро, Бразилія, 1992). На зустрічі були присутні глави і представники урядів 179 країн світу, які прийняли цей програмний документ та зобов'язання впровадити принципи сталого розвитку на рівні національної політики та законодавства.

Екологічна сертифікація необхідна, перш за все, виробникам, які впровадили технології більш чистого виробництва, застосовуючи інновації, спрямовані на поліпшення характеристик товарів чи послуг відносно їх впливів на стан довкілля і здоров'я людини протягом життєвого циклу.

Екологічна сертифікація дозволяє:

- комплексно оцінити та підтвердити поліпшені екологічні характеристики;
- вийти на ринки в категорії «екопродукція», не порушуючи конкурентного права;
- застосувати інноваційні підходи та кращу світову практику використання перевірених переваг продукції для збільшення продажів, зокрема в державному секторі економіки.

поліпшені екологічні характеристики

поліпшені щодо загальнообов'язкових державних норм показники, які характеризують впливи товарів чи послуг певної категорії на стан довкілля та здоров'я людини протягом життєвого циклу

життєвий цикл

послідовні та пов'язані між собою стадії продуктивної системи – від добування сировини до остаточного видалення

Застосовувати екологічне маркування почали у країнах Західної Європи та США в 60-70 роки минулого століття, що було зумовлене збільшуваним інтересом споживачів до питань безпеки продуктів різноманітних категорій, зростанням популярності здорового способу життя та розвитком різноманітних громадських ініціатив на захист довкілля.

Підприємці впевнилися, що екологізація виробництва разом з продуктом чи послугою може мати чималі вигоди на ринку, якщо про це поінформувати споживача. На багатьох товарах, а також щодо певних видів послуг (готелі, заклади для оздоровлення, кемпінги, хімчистки і под.), з'явилися фрази або символи на зразок «еко», «екологічний», «натуральний», «екологічно чистий», «дружній до природи» тощо. На той час таке

маркування мало декларативний характер, і відсутність критеріїв оцінювання відповідності таким твердженням за стандартизованими методами призвела до різноманітних тлумачень їх змісту, інколи й до безпідставного застосування, що також знизило довіру до них з боку споживачів.

Постало питання впровадження уніфікованих стандартів, що встановлюють вимоги до застосування екологічних маркувань, критеріїв та схем оцінювання, які забезпечать споживачеві впевненість у відповідності задекларованих тверджень вимогам таких стандартів. Так, у 1999-2000 роках Міжнародною організацією стандартизації (International Organization for Standardization, ISO) були розроблені і прийняті міжнародні стандарти серії ISO 14020 «Екологічні маркування та декларації». Ці стандарти встановили єдині загальні принципи та методи застосування екологічних маркувань різних типів і були впроваджені до національної системи стандартизації України шляхом гармонізації²:

ДСТУ ISO 14020:2003 Екологічні маркування та декларації. Загальні принципи (ISO 14020:2000, IDT);

ДСТУ ISO 14021:2016 Екологічні маркування та декларації. Самодекларації II типу (Екологічне маркування типу II) (ISO 14021:2016, IDT);

ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу 1. Принципи та методи (ISO 14024:1999, IDT).

Українська система екологічної сертифікації та маркування згідно з вимогами зазначених стандартів почала розвиватися у 2003 році, але й досі в зацікавлених сторін виникають питання щодо основних засад її функціонування, методів оцінювання та критеріїв оцінки життєвого циклу, переваг, які надає така сертифікація, і як екологічне маркування впливає на конкурентоздатність.

Цей довідник пропонує відповіді на найбільш поширені питання, які, на нашу думку, допоможуть знайти спільну мову між експертами і виробниками, власниками брендів, дистриб'юторами, експортерами, імпортерами, ритейлерами.

З повагою

Авторський колектив

² Методом тотожного перекладу.

ГЛАВА 1.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

ЩО ТАКЕ ЕКОЛОГІЧНЕ МАРКУВАННЯ ?

екологічне маркування (environmental label, ecolabel – англ.)

твердження, у якому зазначені екологічні аспекти певного продукту, засобу, матеріалу чи виробу (надалі – товару), послуги або об'єкта будівництва.

Екологічні маркування можуть бути наведені у вигляді фраз, символу чи зображення на етикетці або пакованні, у технічній документації, рекламних матеріалах тощо.

ДЛЯ ЧОГО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ЕКОЛОГІЧНЕ МАРКУВАННЯ?

Екологічне маркування має на меті інформувати споживача в стислій і доступній формі про перевірені та підтвержені екологічні характеристики або переваги об'єкта маркування.

Екологічне маркування має широку сферу застосування – від продуктів харчування, промислових товарів, будматеріалів до об'єктів нерухомості та послуг. Загальні принципи та методи його застосування викладені в міжнародних стандартах серії ISO 14020 «Екологічні маркування та декларації». Ця серія стандартів упроваджена до української національної системи стандартизації у 2002-2003 роках (пряме застосування)¹.

Відповідно до стандартів серії ISO 14020 екологічне маркування поділяють на два основних типи для:

- а) позначення певної екологічної характеристики продукції (II тип);
- б) визначення та підтвердження переваг об'єкта маркування щодо його впливів на стан довкілля і здоров'я людини (I тип).

¹ Міжнародні стандарти ISO є нормативними документами, що розробляються, приймаються та переглядаються (оновлюються) Міжнародною організацією стандартизації (International Organization for Standardization, ISO). ISO працює на міждержавному рівні з 205 країнами світу. Україна є членом ISO з 1994 року. Представляє Україну в ISO (з квітня 2016) ДП «УкрНДНЦ» (національний орган стандартизації). Наразі це підприємство проходить ребрендинг зі зміною назви на ДП «Українське агентство зі стандартизації» (Ukrainian Agency for Standardization, UAS).

Міжнародні стандарти допомагають долати технічні бар'єри в міжнародній торгівлі, спричинені відмінностями стандартів, розроблених окремо кожною країною.

Стандарти ISO можна застосовувати в національній системі стандартизації прямо (методом підтвердження чи тотожного перекладу) або модифікувати для кращої відповідності національним умовам. Результатом модифікації міжнародних стандартів є створення еквівалентних державних стандартів, які можуть відрізнятися від першоджерела.

II тип маркування надає уяву про певну характеристику, пов'язану з впливами на довкілля, яка може бути корисною для експлуатації, обслуговування, ремонту чи утилізації. Маркування II типу належить до самодекларацій, тобто заяв, що не потребують додаткового незалежного оцінювання третьою стороною (сертифікації). Фрази таких заяв, їх тлумачення, методи обґрунтування їх застосування та застереження щодо введення в обіг споживача викладені в міжнародному стандарті ISO 14021².

I тип – визначає конкурентну перевагу об'єкта екологічної сертифікації щодо його впливу на стан довкілля і здоров'я людини на усіх стадіях життєвого циклу. Об'єктом сертифікації може бути готова продукція, послуга або об'єкт будівництва. Цей тип маркування передбачає встановлення на кожну категорію продукції³ екологічних критеріїв для оцінювання її переваг і є більш надійним, тому що право на його застосування надається третьою стороною (органом з оцінки відповідності) за результатами оцінювання.

Екологічне маркування I типу є орієнтиром для кінцевого споживача, замовника, постачальника чи ритейлу, ритейлера орієнтованого на більш безпечну продукцію⁴ з поліпшеними функціональними характеристиками. Принципи та методи його застосування викладені в міжнародному стандарті ISO 14024⁵.

ЯКІ ЕКОЛОГІЧНІ ТВЕРДЖЕННЯ ВІДНОСНО ПРОДУКЦІЇ МОЖНА ЗАСТОСОВУВАТИ БЕЗ ПРОВЕДЕННЯ СЕРТИФІКАЦІЇ?

Згідно із стандартом ISO 14021 застосування фраз:

- придатний для компостування;
- здатний до розкладання;

² ISO 14021:2016 Environmental labels and declarations – Self-declared environmental claims (Type II environmental labelling) (Екологічні маркування та декларації – Екологічні самодекларації (екологічне маркування типу II)). Уперше цей міжнародний стандарт був прийнятий у 1999 році. У 2014-2015 роках документ було переглянуто й у 2016 році прийнято оновлену версію. Оновлена версія стандарту впроваджена в українську національну систему стандартизації (ДСТУ ISO 14021:2016) (пряме застосування).

³ Група продукції, що має однакове функціональне призначення. Наприклад, теплоізоляційні матеріали.

⁴ Більш безпечну, порівняно із загальнообов'язковими державними нормами, що регламентують показники, пов'язані з впливом продукції на стан довкілля та здоров'я людини протягом життєвого циклу.

⁵ ISO 14024:1999 Environmental labels and declarations – Type I environmental labelling – Principles and procedures (Екологічні маркування та декларації – Екологічне маркування типу I – Принципи та методи). Цей стандарт встановлює принципи та методи розроблення систем екологічної сертифікації та маркування типу I, включаючи вибір категорій продукції, встановлення екологічних критеріїв і функціональних характеристик продукції, а також процедур сертифікації для присвоєння цього маркування. Стандарт впроваджений в українську національну систему стандартизації (ДСТУ ISO 14024:2002) (пряме застосування).

- розбірна конструкція;
- продукція із збільшеним терміном придатності;
- рекуперована (відновлена) енергія;
- придатний для повторного перероблення;
- вміст повторно перероблених матеріалів;
- повторно перероблений матеріал;
- рекуперований (відновлений) матеріал;
- зменшене енергоспоживання;
- зменшене використання ресурсів;
- зменшене водоспоживання;
- придатний для повторного використання;
- придатний для повторного наповнювання;
- маловідходний

відносно продукції, її компонентів чи пакування не потребує проведення сертифікації. Достатньо мати відповідну підтвердну документацію відносно того чи того твердження. Як підтвердний документ може розглядатися проектувальна чи технічна документація, протоколи випробувань або досліджень та інші документи.

Названі фрази належать до категорії «екологічні самодекларації», або II тип екологічного маркування, і повинні застосовуватися разом з пояснювальним доповненням для запобігання оманливим тлумачень щодо їх значення. Рекомендації щодо пояснювальних доповнень визначені у стандарті ISO 14021.

Разом з вищезазначеними фразами або замість них можуть застосовуватися спеціальні символи. Це не є обов'язковою вимогою, але в разі використання символ має відповідати графічним вимогам згідно з ISO 7000⁶. Ознайомитися із символами, встановленими цим міжнародним стандартом, і завантажити їх для застосування можна на офіційному сайті ISO за посиланням <https://www.iso.org/obp/ui#iso:pub:PUB400001:en> або ввівши до системи пошуку на сайті <https://www.iso.org> код стандарту «ISO 7000».

⁶ Міжнародний стандарт ISO 7000 Graphical symbols for use on equipment (Графічні символи для використання на обладнанні) встановлює графічні вимоги (зображення) різноманітних символів, що застосовуються щодо продукції, її компонентів або пакування.

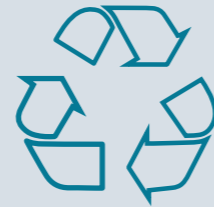
«ЛИСТОК МЕБІУСА»

Найбільш поширеним символом, що застосовують як екологічну самодекларацію, є «Листок Мебіуса». Його можна використовувати як щодо продукції, так і її комплектувальних чи пакування.

«Листок Мебіуса» варто застосовувати лише для тверджень (а) «вміст повторно переробленого матеріалу» (заштрихований) та (б) «придатний для повторного перероблення» (прозорий). У разі використання «Листка Мебіуса» у значенні «вміст повторно переробленого матеріалу» треба зазначити відсоток вмісту повторно переробленого матеріалу.

(a)

(б)

У розділі 7 стандарту ДСТУ ISO 14021 наведені більш докладні умови застосування цього символу та вимоги до оформлення підтвердної документації щодо значень його змісту.

Застосовуючи екологічні самодекларації, виробник повинен розуміти, що будь-яка зацікавлена сторона має право отримати підтвердні документи, що доводять відповідність застосування такого маркування вимогам ДСТУ ISO 14021.

ЗАСТОСУВАННЯ ЯКОГО ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ ПОТРЕБУЄ СЕРТИФІКАЦІЇ Й ЧОМУ?

Сертифікація необхідна тоді, коли метою є декларування загальних переваг продукції щодо впливів на стан довкілля та здоров'я людини. Таке маркування застосовується у вигляді знака екологічного маркування встановленого зразка⁷ у разі з фразами, що вказують на поліпшені екологічні характеристики, номером екологічного сертифіката та посиланням на схему сертифікації згідно з ISO 14024.

Метою сертифікації є надання впевненості всім зацікавленим сторонам, що об'єкт сертифікації відповідає екологічним критеріям. Екологічні критерії встановлюють показ-

⁷ Графічне зображення знака екологічного маркування I типу встановлює орган з оцінки відповідності, який надає право на його застосування щодо екологічно сертифікованих товарів, послуг або об'єктів нерухомості.

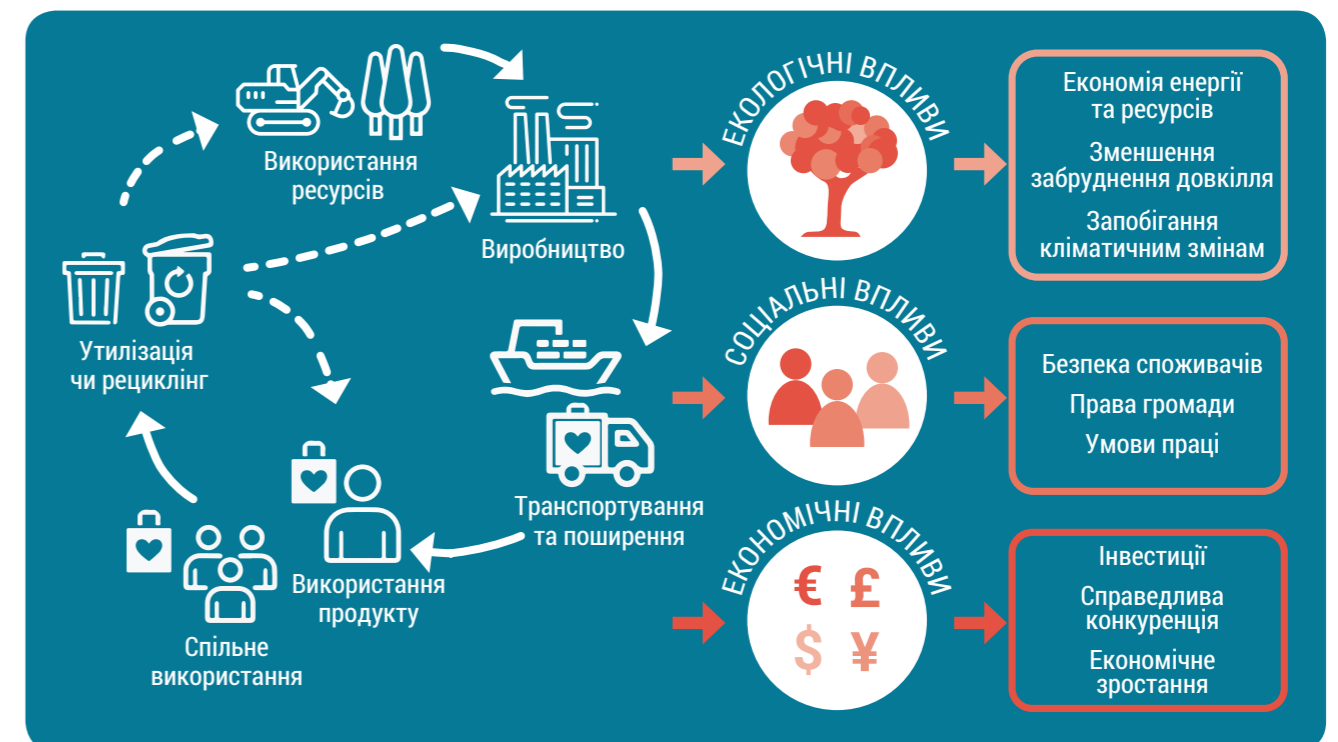
ники поліпшених екологічних характеристик і впроваджуються як стандарт системи екологічної сертифікації та маркування. На кожен категорію продукції або послуг розробляється окремий стандарт.

поліпшені екологічні характеристики

визначають поліпшені відносно загальнообов'язкових державних норм показники, які характеризують впливи продукції певної категорії на стан довкілля та здоров'я людини протягом життєвого циклу.

Розроблений стандарт приймається за встановленою процедурою і є невід'ємною частиною сертифікаційної системи. Оцінка відповідності вимогам такого стандарту потребує незалежного оцінювання, яке має право здійснювати компетентний орган з оцінки відповідності із залученням кваліфікованих експертів та аудиторів. Оцінюється готовий продукт та його життєвий цикл: сировина (складники, комплектувальні), технологія виробництва та пов'язані з нею впливи на довкілля, пакування, умови зберігання, транспортування та утилізації.

ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ПРОДУКТУ: ВПЛИВИ ТА ПЕРЕВАГИ

ХТО ЩО РОБИТЬ?

Екологічні критерії оцінювання життєвого циклу розробляє національний технічний комітет стандартизації ТК 82 «Охорона довкілля»¹⁰. Екологічні критерії розробляються на чітко визначені об'єкти стандартизації. До складу робочих груп залучені провідні експерти галузі, технологи, екологи. Перша редакція розробленого стандарту проходить публічне обговорення. Після цього її доопрацьовують та пропонують для розгляду Координаційною радою з екологічного маркування¹¹. Рішення про схвалення стандарту приймається простою більшістю голосів членів Координаційної ради. Далі стандарт впроваджується до системи екологічної сертифікації та маркування згідно з наказом про прийняття.

Екологічна сертифікація здійснюється органом з оцінки відповідності за схемою, що відповідає вимогам ISO 14024.

Нагляд за сертифікованою продукцією та дотриманням правил застосування екологічного маркування здійснює орган з оцінки відповідності¹² згідно з положеннями, викладеними в Угоді на право застосування екологічного маркування, та органи державного контролю (Антимонопольний комітет, Держпродспоживінспекція) у порядку, передбаченому Законами України «Про захист економічної конкуренції», «Про захист прав споживачів» та «Про рекламу».

Нагляд за діяльністю органу з оцінки відповідності щодо його політики, цілей та результативності діяльності здійснює Координаційна рада з екологічного маркування. Підтвердження його компетентності відповідно до вимог ISO/IEC 17065¹³ здійснює Національне агентство акредитації України.

¹⁰ Згідно із Законом України «Про стандартизацію» технічний комітет стандартизації (ТК) є формою співробітництва заінтересованих юридичних та фізичних осіб з метою організації й виконання робіт з міжнародної, регіональної, національної стандартизації у визначених сферах діяльності та за закріпленими об'єктами стандартизації. ТК 82 створено згідно із спільним наказом Мінприроди та Держспоживстандарту від 07.09.1993 № 125/80. Функції секретаріату ТК з 2005 року здійснює Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління. На сьогодні до складу ТК 82 входять 37 колективних членів (органи влади, наукові та освітні заклади, експертні та громадські організації, бізнес-асоціації) та 9 індивідуальних членів.

¹¹ Координаційна рада з екологічного маркування є незалежним колегіальним дорадчо-наглядовим органом, який забезпечує участь усіх зацікавлених сторін у розгляді екологічних критеріїв, розроблених згідно з ISO 14024. Склад Координаційної ради формується на добровільних засадах з 15 осіб – представників органів державної влади (Мінприроди, Мінагрополітики, Держпродспоживінспекції), промисловості, наукових та експертних організацій, громадських екологічних організацій та організацій із захисту прав споживачів.

¹² Орган, який видав екологічний сертифікат та є стороною Угоди на право застосування екологічного маркування, укладеної між ним та користувачем.

¹³ Міжнародний стандарт ISO/IEC 17065:2012 «Оцінювання відповідності. Вимоги до органів, що сертифікують продукцію, процеси та послуги» встановлює вимоги, дотримання яких спрямоване на забезпечення того, щоб органи оцінки відповідності узгоджено та неупереджено керували схемами сертифікації, таким чином сприяючи визнанню таких органів та прийняттю сертифікованої продукції, процесів та послуг на національному й міжнародному рівнях та полегшуючи міжнародну торгівлю.

Міжнародне визнання результатів оцінювання забезпечується шляхом сертифікації органу з оцінки відповідності на відповідність критеріям міжнародної програми взаємної довіри та визнання – Global Ecolabelling Network's Internationally Coordinated Ecolabelling System (GENECIS). При сертифікації GENECIS оцінюється відповідність регіональної або національної системи екологічної сертифікації та маркування принципам та методам згідно з ISO 14024 в поєднанні з ISO/IEC 17065. Така сертифікація є доступною лише для організацій, що є дійсними членами міжнародної асоціації Global Ecolabelling Network (GEN)¹⁴.

СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ТА МАРКУВАННЯ В УКРАЇНІ ЗГІДНО З ISO 14024 (ЗНАК ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ «ЗЕЛЕНИЙ ЖУРАВЛИК»)

¹⁴ Global Ecolabelling Network (GEN) – міжнародна асоціація, що об'єднує органи з екологічного маркування регіональних та національних систем сертифікації та маркування згідно з ISO 14024.

ЯКІ ВИМОГИ ВСТАНОВЛЮЮТЬ ЕКОЛОГІЧНІ КРИТЕРІЇ НА ПРОДУКЦІЮ, ХТО ЇХ РОЗРОБЛЯЄ І ЯК ВОНИ ПРИЙМАЮТЬСЯ?

Згідно з ДСТУ ISO 14024 екологічні критерії встановлюють вимоги, яким повинен відповідати об'єкт стандартизації¹⁵ з тим, щоб відносно нього було надано право на застосування екологічного маркування.

Вимоги екологічних критеріїв мають відповідати таким принципам:

- 1) екологічні критерії повинні встановлювати чіткі показники, що визначатимуть поліпшені екологічні характеристики об'єкта стандартизації щодо його впливів на стан довкілля та здоров'я людини протягом життєвого циклу¹⁶;
- 2) якісні та кількісні показники, що встановлюються, мають бути точними, перевірюваними, відповідати призначенню та не вводити в оману споживача щодо значущості переваг;
- 3) вимоги екологічних критеріїв не повинні створювати необґрунтованих бар'єрів у торгівлі;
- 4) вимоги екологічних критеріїв повинні ґрунтуватися на показниках, що відповідають прогресивним технологіям виробництва водночас з науковою методологією підтвердження точних і перевірених даних;
- 5) екологічні критерії не повинні дублювати за показниками вимоги державних норм, а встановлювати більш жорсткі та(або) додаткові вимоги¹⁷;
- 6) розроблення екологічних критеріїв повинне відбуватися у відкритому форматі за участю зацікавлених сторін та забезпечувати прийняття між ними компромісних рішень.

В Україні екологічні критерії розробляються робочими групами, створеними національним технічним комітетом стандартизації ТК 82 «Охорона довкілля»¹⁸. До складу робочих груп залучаються провідні експерти галузі, технологи, екологи. Перша редакція розробленого стандарту проходить публічне обговорення. Після цього вона

¹⁵ Визначена у стандарті категорія товару або послуги, або об'єкта нерухомості.

¹⁶ Екологічні критерії також можуть визначати й поліпшені функціональні характеристики готової продукції залежно від її категорії та призначення. Наприклад, енергоефективність, ресурсоефективність, екодизайн, довговічність, замінність комплектувальних.

¹⁷ Саме такий підхід забезпечує встановлення переваг сертифікованої продукції, позначеної екологічним маркуванням.

¹⁸ Згідно із Законом України «Про стандартизацію» технічний комітет стандартизації (ТК) є формою співробітництва заінтересованих юридичних та фізичних осіб з метою організації й виконання робіт з міжнародної, регіональної, національної стандартизації у визначених сферах діяльності та за закріпленими об'єктами стандартизації. ТК 82 створено згідно із спільним наказом Мінприроди та Держспоживстандарту від 07.09.1993 № 125/80. Функції секретаріату ТК з 2005 року здійснює Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління. На сьогодні до складу ТК 82 входять 37 колективних членів (органи влади, наукові та освітні заклади, експертні та громадські організації, бізнес-асоціації) та 9 індивідуальних членів.

доопрацьовується та виноситься на розгляд Координаційної ради з екологічного маркування¹⁹. Рішення про схвалення стандарту приймається простою більшістю голосів членів Координаційної ради. Після схвалення, екологічні критерії впроваджуються у якості стандарту системи екологічної сертифікації та маркування згідно наказу про прийняття. Переважно такі стандарти розробляють шляхом гармонізації з екологічними критеріями європейських регіональних програм екологічного маркування, тобто програми ЄС (Ecolabel EU), Північних країн Європи (Nordic Swan), або інших сертифікаційних систем, що мають міжнародне визнання²⁰.

Як правило, вимоги екологічних критеріїв охоплюють (але не обмежені):

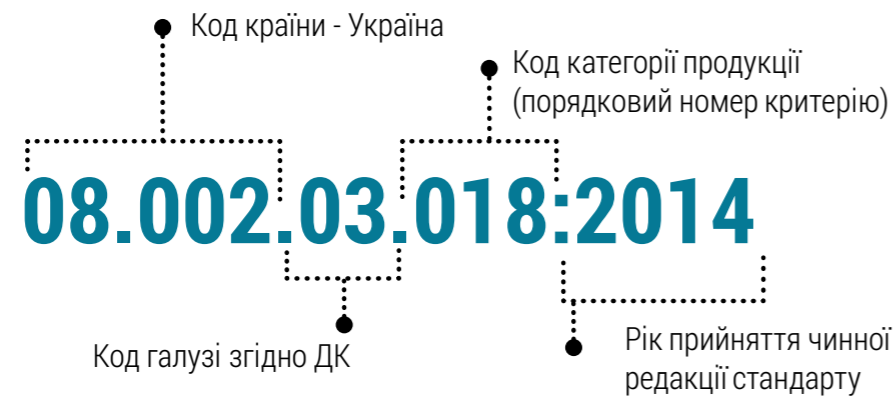
- ефективність екологічної політики та результативність управління екологічними аспектами життєвого циклу продукції;
- показники енергоефективності, фізико-технічних характеристик, довговічність, обмеження або заборона застосування складників за факторами ризику для довкілля та здоров'я людини згідно з Регламентом № 1907/2006 Європейського парламенту та Ради ЄС від 18 грудня 2006 року щодо реєстрації, оцінки, дозволу і обмеження хімічних речовин (REACH) (для промислових товарів);
- рівень забруднення натуральної сировини токсичними елементами, вміст ГМО та небезпечних домішок (для харчових продуктів, тканин, косметичних засобів);
- показники питомої активності радіонуклідів;
- показники енергоємності технологічного процесу виробництва;
- показники споживання водних та інших ресурсів у технологічному процесі виробництва;
- показники екологічних впливів виробничої діяльності й обсягів утворюваних відходів виробництва та споживання тощо.

Прийняті екологічні критерії надають можливість провести оцінювання об'єктів стандартизації визначеної категорії щодо їх впливів на стан довкілля і здоров'я людини протягом життєвого циклу.

¹⁹ Координаційна рада з екологічного маркування є незалежним колегіальним дорадчо-наглядним органом, який забезпечує участь усіх зацікавлених сторін у розгляді екологічних критеріїв, розроблених згідно з ISO 14024. Склад Координаційної ради формується на добровільних засадах з 15 осіб – представників органів державної влади (Мінприроди, Мінагрополітики, Держпродспоживінспекції), промисловості, наукових та експертних організацій, громадських екологічних організацій та організацій із захисту прав споживачів.

²⁰ Системи екологічної сертифікації та маркування згідно з ISO 14024, що пройшли сертифікацію GENECIS.

В українській системі екологічної сертифікації та маркування екологічні критерії позначені як СОУ ОЕМ та мають таке кодування:

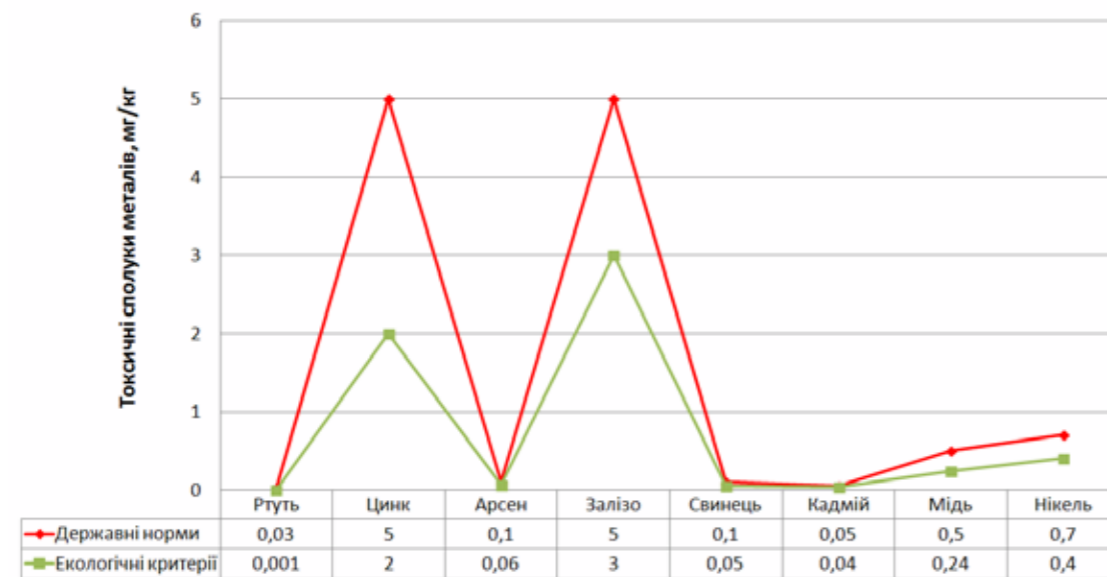
ПРИКЛАД 1

Стандарт СОУ ОЕМ 08.002.03.018:2014 Олії рослинні. Екологічні критерії оцінювання життєвого циклу містять 23 додаткові до державних норм вимоги щодо системи управління екологічними аспектами виробництва та показників забруднення довкілля, а також до сировини, готової продукції, її пакування, маркування та інформування споживачів.

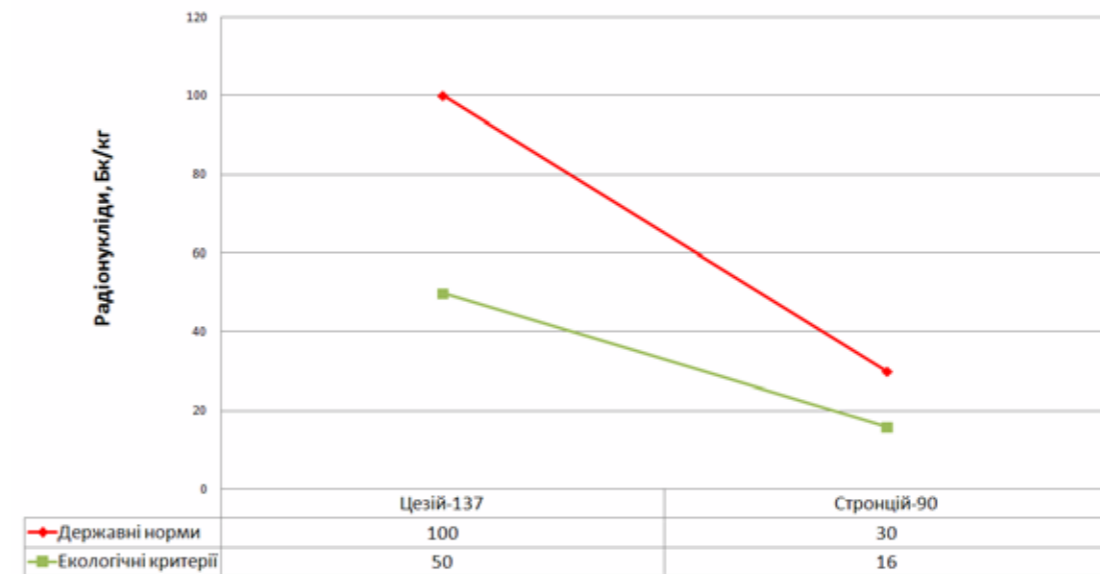
Графіки 1, 2 демонструють різницю між двома критеріями екологічного стандарту та вимогами державних норм щодо максимально допустимих значень вмісту токсичних сполук металів та радіонуклідів.

Вимоги державних норм та екологічних критеріїв щодо вмісту токсичних сполук металів у рослинній олії

Графік 1 – Вміст токсичних елементів згідно з вимогами СОУ ОЕМ 08.002.03.018 та державними нормами

Вимоги державних норм та екологічних критеріїв щодо вмісту радіонуклідів у рослинній олії

Графік 2 – Порівняльний графік вмісту радіонуклідів згідно з СОУ ОЕМ 08.002.03.018 та державними нормами

Вміст пестицидів регламентовано за 16 найменуваннями, що вдвічі більше за державні норми. Також рослинні олії мають бути без вмісту ГМО, будь-яких домішок. Розчинники, що застосовують у технологічному процесі виробництва, повинні відповідати вимогам Директив ЄС 88/344/ЄЕС та 1999/13/ЄС²¹.

ПРИКЛАД 2

Стандарт СОУ ОЕМ 08.002.12.019:2014 Лакофарбові матеріали. Екологічні критерії оцінювання життєвого циклу обмежують вміст летучих органічних сполук (ЛОС) та інших токсичних речовин на рівні показників екологічних критеріїв програми екологічного маркування ЄС (Ecolabel EU).

²¹ Директива Ради ЄС 88/344/ЄЕС від 13 червня 1988 року щодо зближення законодавств держав-членів на основі того, що стосується екстракційних розчинників при виробництві продуктів харчування та харчових інгредієнтів і Директива Ради ЄС 1999/13/ЄС від 11

Таблиця 1 – Показники максимально допустимого вмісту ЛОС у лакофарбових матеріалах згідно з OEM 08.002.12.019

Класифікація лакофарбових матеріалів	Вміст ЛОС, г/л
Матові для внутрішніх робіт (стіни, стеля, блиск < 25 - 60 °)	15
Глянцеві для внутрішніх робіт (стіни, стеля, блиск > 25 - 60 °)	60
Ґрунтовки для дерева чи металу при внутрішніх роботах	90
Лаки та покриття для дерева чи металу для внутрішніх робіт	75
Морилки для дерева для внутрішніх робіт	75
Ґрунтовки	15
Зв'язувальні Ґрунтовки	15
Однокомпонентний закріплювач для зміцнення покриття	100
Двокомпонентний закріплювач для зміцнення покриття підлоги	100
Декоративні покриття	90

Стандарт забороняє вміст:

- складників (у тому числі препаратів для тонування) зі сполуками кадмію, свинцю, хрому VI, ртуті, миш'яку, барію (за винятком сульфату барію), селену, кобальту, сурми;
- речовин за факторами ризику для довкілля та здоров'я людини згідно з Регламентом № 1907/2006 Європейського парламенту та Ради ЄС від 18 грудня 2006 року щодо реєстрації, оцінки, дозволу і обмеження хімічних речовин (REACH).

Вимоги екологічних критеріїв також:

- обмежують вміст речовин, небезпечних для водних екосистем;
- регламентують вміст алкілфенол етоксилатів (alkylphenoethoxylates, APEOs), сполук ізотіазоліонів (isothiazolinone compounds), перфторованих алкілсульфонатів (perfluorinated alkyl sulfonates, PFAS), формальдегіду (formaldehyde), фталатів (phthalates) за показниками суттєво жорсткішими, ніж вимоги санітарного законодавства України.

Вимоги до виробництва передбачають дотримання вимог природоохоронного законодавства водночас із впровадженням заходів щодо енергоефективності, мінімізацією викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря та роздільним збором відходів виробництва.

Для виготовлення спожиткової тари заборонено застосовувати полівінілхлорид, полістирол, полікарбонат або інший хлорований чи галогенований матеріал. Тара повинна бути придатною для перероблення й не бути обробленою речовинами, які можуть перешкоджати її перероблянню за доступними в Україні технологіями.

Система маршрутів транспортування продукції повинна забезпечувати зменшення обсягів витрат палива, викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря та парникових газів від транспортних засобів.

Встановлені екологічні критерії переглядають раз на 5 років. Позаплановий перегляд стандарту здійснюють, як правило, у разі:

- змін державних норм та(або) нормативних документів, що взаємопов'язані з їх вимогами;
- надходження нових даних про технологічні інновації;
- визначення інших факторів, що впливають на стан довкілля та здоров'я людини, пов'язаних зі споживанням та виробництвом об'єкта стандартизації.

Переглядають екологічні критерії робочі групи, створені національним технічним комітетом стандартизації ТК 82 «Охорона довкілля» згідно з плановою діяльністю ТК щодо стандартизації.

ЯКІ СТАНДАРТИ ВСТАНОВЛЮЮТЬ ВИМОГИ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ ТА ЕКОЛОГІЧНІ КРИТЕРІЇ НА ПРОДУКЦІЮ ЧИ ПОСЛУГИ ТА ЯК ЇХ ОТРИМАТИ?

Світова практика застосування екологічного маркування ґрунтується на вимогах міжнародних стандартів серії ISO 14020 «Екологічні маркування та декларації», які були впроваджені в національну систему стандартизації шляхом гармонізації (пряме застосування), зокрема:

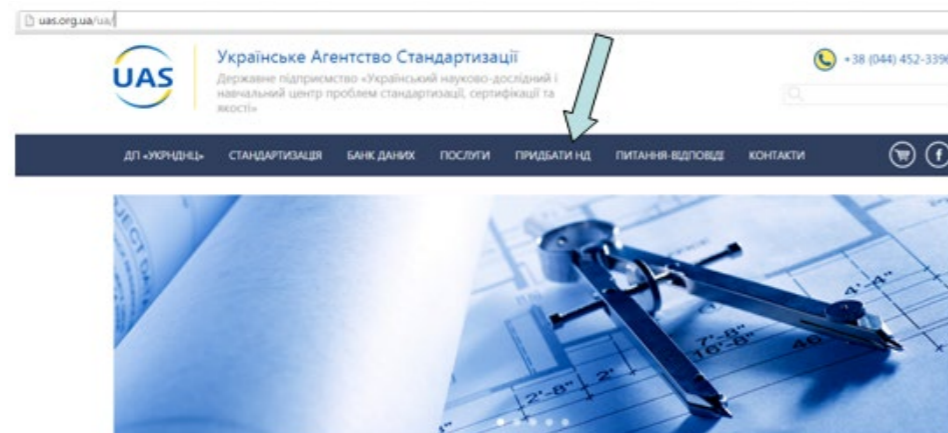
ДСТУ ISO 14020:2003 Екологічні маркування та декларації. Загальні принципи (ISO 14020:2000, IDT) – визначає загальні принципи, якими треба керуватися при застосуванні екологічних маркувань та декларацій;

ДСТУ ISO 14021:2016 Екологічні маркування та декларації. Самодекларації II типу (Екологічне маркування типу II) (ISO 14021:2016, IDT) – встановлює вимоги до застосування екологічних самодекларацій, що вказують на певну екологічну характеристику продукції;

ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу I. Принципи та методи (ISO 14024:1999, IDT) – встановлює вимоги до системи екологічної сертифікації та маркування. У цьому стандарті викладені вимоги до екологічних критеріїв (процедур їх розроблення, узгодження і прийняття), методів оцінювання та органів оцінки відповідності, застосування екологічного маркування і т. под.

ISO/TS 14027:2017 Environmental labels and declarations – Development of product category rules (Екологічні маркування та декларації – Правила визначення категорій продукції)²² – визначає керівні принципи та вимоги для визначення і перегляду категорій продукції. Цей стандарт є додатковим інструментом для розроблення екологічних критеріїв оцінювання життєвого циклу, тому його основним користувачем є організація зі стандартизації.

Згідно із Законом України «Про стандартизацію» право власності на національні стандарти належить державі. Придбати зазначені стандарти можна виключно в національному органі стандартизації (ДП «УкрНДНЦ»), зробивши онлайнове замовлення на <http://uas.org.ua/> у розділі верхнього меню «Придбати НД»:

Екологічні критерії, що встановлюють вимоги, на відповідність яким здійснюється сертифікація за схемою згідно з ISO 14024 належать до стандартів системи екологічної сертифікації та маркування. В Україні це стандарти серії COY OEM «Екологічні критерії оцінювання життєвого циклу».

Право власності на ці стандарти належать органу з екологічного маркування. Придбати екологічні критерії можна, зробивши замовлення в довільній формі на info@ecolabel.org.ua

²² Новий стандарт серії ISO 14020. Станом на 01.11.2017 знаходиться в процесі гармонізації до національної системи стандартизації.

ЗА ЯКИМИ КАТЕГОРІЯМИ ПРОДУКЦІЇ ТА ПОСЛУГ УЖЕ ПРИЙНЯТІ ЕКОЛОГІЧНІ КРИТЕРІЇ?

Критеріальна база системи екологічної сертифікації та маркування постійно розвивається. Упроваджуються нові стандарти, переглядаються чинні. Наприклад, на сьогодні розробляється стандарт, що встановлюватиме екологічні критерії та методи оцінювання життєвого циклу об'єктів будівництва. Орієнтовний термін його прийняття – I півріччя 2018 року.

Дізнатись про чинні екологічні критерії української системи екологічної сертифікації та маркування згідно з ISO 14024 можна на <http://www.ecolabel.org.ua>

Станом на листопад 2017 року в Україні діють стандарти, що встановлюють екологічні критерії оцінювання життєвого циклу для:

- харчових продуктів (плодів та овочів, оброблених і законсервованих; салатів листових; какао, шоколаду та виробів кондитерських цукрових; продукції хлібопекарської, макаронної, кондитерської, кулінарної, сухарної та борошняної; меду натурального; олії рослинної; продуктів перероблення молока та м'яса; продуктів харчових спеціального дієтичного споживання; соусів і майонезів; продукції рибної, ракоподібних та моллюсків, оброблених та консервованих);
- напоїв алкогольних та безалкогольних (напоїв алкогольних дистильованих, вин, пива, води питної фасованої, кави та чаїв);
- виробів текстильних;
- матраців;
- меблів та покриття для підлоги з лісоматеріалів;
- будівельних матеріалів та виробів для оздоблення (бетону та виробів з бетону; виробів керамічних; сумішей будівельних сухих; виробів гіпсових будівельних; прокату сталі; матеріалів теплоізоляційних, блоків віконних, шпалер);
- продукції хімічної промисловості (виробів з полімерних матеріалів; лакофарбових матеріалів; мийних засобів та засобів для чищення; добрив; палива автомобільного; твердого палива альтернативного та продуктів для розпалювання);
- косметичних засобів;
- виробів з паперу та пластику (упаковки для харчових продуктів та посуду одноразового використання; виробів санітарно-гігієнічних побутових);
- устаткування електричного та побутових приладів;
- організацій та послуг («зелений офіс»; «зелений клас»; послуг з тимчасового розміщення (готелі, кемпінги, заклади оздоровлення та відпочинку); послуг з оптово-роздрібною та роздрібною торгівлі (заклади торгівлі); послуги банні).

ЧИ МОЖЕ ПРОДУКЦІЯ З ПЕВНОЮ ЕКОЛОГІЧНОЮ ХАРАКТЕРИСТИКОЮ ВВАЖАТИСЯ ЕКОПРОДУКЦІЄЮ?

Ні. Наприклад, мийний засіб не містить фосфатів. Це може вважатися екологічною характеристикою: продукт не містить речовин, що є шкідливими для водних екосистем. Але при цьому ми не маємо уявлення, які ще речовини і якого ступеня токсичності містить цей засіб, на якому виробництві його вироблено, як впливає на властивості засобу спожиткова тара і чи підлягає вона перероблянню тощо.

Відповідь на ці питання можна надати за результатами оцінювання засобу, в Україні – на відповідність СОУ ОЕМ 08.002.12.065:2016 Засоби мийні та засоби для чищення. Екологічні критерії оцінювання життєвого циклу за схемою сертифікації згідно з ISO 14024. Цей стандарт встановлює вимоги додатково до державних норм або понад ними щодо:

- показника біологічного розкладу та загальної токсичності засобу, обмежуючи вміст окремих речовин (кислот, ароматизаторів, барвників), у тому числі небезпечних для довкілля;
- виключає вміст речовин, небезпечних для здоров'я людини та сполук фосфору.

Загалом стандарт містить заборону на застосування 68 речовин і регламентує (обмежує вміст) понад 600 речовин згідно з міжнародною та європейською класифікацією щодо хімічної безпеки.

Вимоги до виробництва передбачають дотримання вимог природоохоронного законодавства водночас з упровадженням заходів щодо енергоефективності та мінімізації й роздільним збором відходів виробництва.

Вимоги до готової продукції визначають гранично допустимий показник загальної токсичності засобу, що залежить від його призначення, і метод його обчислення. Також регламентується дозування засобу та відповідного маркування. Для виготовлення пакування чи спожиткової тари заборонено застосовувати полівінілхлорид, полістирол, полікарбонат або інший хлорований чи галогенований матеріал. Пакування чи спожиткова тара повинні бути придатними для перероблення і не бути обробленими в такий спосіб, що може перешкоджати їх перероблянню за доступними в Україні технологіями.

Система маршрутів транспортування засобів повинна забезпечувати зменшення обсягів витрат палива, викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря та парникових газів від транспортних засобів. Засоби повинні відвантажуватися оптимальними партіями.

Ось стислий зміст стандарту, що дозволяє оцінити мийний засіб за багатьма критеріями щодо впливів на стан довкілля та здоров'я людини протягом життєвого циклу. І саме за відповідність цим критеріям можна зарахувати продукцію до категорії «еко».

Чому саме життєвий цикл? Тому що не можна виробляти екопродукцію із забрудненої сировини або небезпечних складників, на брудному та ресурсоемному виробництві, у пакуванні з вмістом шкідливих речовин.

Так само і з іншими категоріями продукції. Харчові продукти, позначені маркуванням «без ГМО», потенційно можуть бути виготовлені з неякісної сировини та містити шкідливі для здоров'я людини харчові добавки.

ЯКІ ПРАВИЛА ТА МЕТОДИ ДЕКЛАРУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПЕРЕВАГ ПРОДУКЦІЇ?

Декларування, що вказують на загальну екологічність об'єкта декларування, можна робити виключно за результатами оцінювання третьою стороною (органом з оцінки відповідності) за схемою сертифікації згідно з ISO 14024.

Право декларування екологічних переваг надається користувачу екологічного сертифіката на підставі Угоди, укладеної між ним та органом з оцінки відповідності на право застосування екологічного маркування. Термін дії Угоди дорівнює терміну дії екологічного сертифіката. Як правило, це 3 роки, за умов проходження щорічного нагляду за сертифікованою продукцією.

Твердження, що вказують на певну екологічну перевагу і можуть бути застосовані для декларування, визначає органом з оцінки.

У разі, якщо екологічний сертифікат визнано таким, що втратив чинність, його користувач повинен припинити застосовувати екологічне маркування у формі знака та тверджень про екологічні переваги.

ЯКА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ ТА ХТО ЙОГО КОНТРОЛЮЄ?

Державний нагляд. Безпідставне застосування декларування екологічних характеристик чи переваг продукції порушує вимогу [статті 151 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції»](#) (поширення інформації, що вводять в оману). За порушення цієї статті Антимонопольним комітетом України накладаються і стягуються штрафи в розмірі до 5% від річного доходу за рік, що передував року, у якому виявлено порушення. Станом на вересень 2017 року зафіксовані ознаки введення в оману споживачів шляхом застосування екологічних тверджень понад 200 товаровиробниками. За цими фактами ведуться розслідування. Є порушники, є вже й оштрафовані...

СТАТТЯ 15-1. ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО ВВОДИТЬ В ОМАНУ

Поширенням інформації, що вводить в оману, є повідомлення суб'єктом господарювання, безпосередньо або через іншу особу, одній, кільком особам або невизначеному колу осіб, у тому числі в рекламі, неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) чи реалізації (продажу, поставки, виконання, надання) товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання.

Інформацією, що вводить в оману, є, зокрема, відомості, які:

- містять неповні, неточні або неправдиві дані про походження товару, виробника, продавця, спосіб виготовлення, джерела та спосіб придбання, реалізації, кількість, споживчі властивості, якість, комплектність, придатність до застосування, стандарти, характеристики, особливості реалізації товарів, робіт, послуг, ціну і знижки на них, а також про істотні умови договору;
- містять неповні, неточні або неправдиві дані про фінансовий стан чи господарську діяльність суб'єкта господарювання;
- приписують повноваження та права, яких не мають, або відносини, у яких не перебувають;
- містять посилання на обсяги виробництва, придбання, продажу чи поставки товарів, виконання робіт, надання послуг, яких фактично не було на день поширення інформації.

Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції»

Метою поширення відомостей про екологічні характеристики чи переваги, що вводять в оману, є одержання неправомірної переваги в конкуренції. До нечітких та неконкретних тверджень належить безпідставне застосування формулювань на зразок «еко», «екологічний», «екологічно чистий», «екологічно безпечний», «зелений», «дружній до довкілля», «натуральний» тощо.

Зазвичай, способом поширення екологічних декларувань є реклама в засобах масової інформації, на листівках, засобах зовнішньої реклами, телебаченні, радіо тощо. Перелік джерел поширення оманної інформації не встановлено законодавцем, а отже, це може бути будь-який носій інформації.

ПРИКЛАДИ БЕЗПІДСТАВНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ДЕКЛАРАЦІЙ У ФОРМІ ТВЕРДЖЕНЬ АБО СИМВОЛІВ

Громадський моніторинг ринку та інформування споживачів. Декілька громадських ініціатив за підтримки засобів масової інформації дають змогу споживачеві дізнатися більше про екологічні аспекти споживання, розібратися зі значенням різноманітних маркувань, а також дізнатися «чого не варто купувати» і про псевдоекологічні товари, внесені до «чорного списку» недобросовісних виробників. З однією з таких ініціатив і відповідною інформацією можна ознайомитися на порталі споживача з питань сталого споживання www.gpp.in.ua

ЧИ ІСНУЄ ЗВ'ЯЗОК МІЖ СЕРТИФІКАЦІЄЮ НА ВІДПОВІДНІСТЬ ISO 14001²³ ТА ЗА СХЕМОЮ СЕРТИФІКАЦІЇ ЗГІДНО З ISO 14024?

Обидва стандарти належать до серії стандартів ISO 14000 і були розроблені міжнародним технічним комітетом ISO/TC207 «Системи екологічного управління».

²³ ISO 14001:2015 Environmental management systems— Requirements with guidance for use (ДСТУ ISO 14001:2015 Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 14001:2015, IDT)).

ISO/TC207 «СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ»

ISO /TC 207 був створений у 1993 році у структурі Міжнародної організації стандартизації (ISO) з метою впровадження усталеного інструментарію сталого розвитку щодо його екологічного складника. На сьогодні ISO /TC 207 відповідає за розроблення, підтримку, застосування та перегляд стандартів серії ISO 14000. «Портфель» комітету складається з 24 чинних міжнародних стандартів та інших типів нормативних документів. Наразі в стадії розроблення ще сім нових нормативних документів. Членство в ISO/TC 207 є одним з найвищих за статусом з усіх технічних комітетів ISO, воно має широке та різноманітне представництво. Національні делегації екологічних експертів з більш ніж 100 країн беруть участь у його роботі. Інтереси делегації від України представляє національний технічний комітет стандартизації ТК 82 «Охорона довкілля», експерти якого беруть активну участь у розроблянні та перегляді стандартів серії ISO 14000, а також головує щодо їх прийняття або внесення змін.

Стандарт ISO 14001 є найвідомішим у світі стандартом, що встановлює вимоги до системи управління на рівні організації для підвищення її екологічної дієвості. З 2015 року діє оновлена редакція стандарту, яка може бути використана в цілому або частково для системного поліпшення системи екологічного управління (СЕМ).

Його застосування допоможе організації досягти запланованих результатів своєї діяльності щодо управління екологічними аспектами, зокрема:

- формулювання екологічної політики;
- досягнення екологічних цілей;
- дотримання відповідності екологічних вимог як згідно з чинним законодавством, так і добровільними стандартами або встановленими організацією критеріями чи показниками досягнення.

Стандарт ISO 14001 застосовний до будь-якої організації, незалежно від її розміру, типу та особливостей, і поширюється на визначені організацією екологічні аспекти її діяльності, продукції та послуг, які вона може контролювати чи на які вона може впливати протягом передбачуваного життєвого циклу. Об'єктом впровадження та сертифікації є система управління організацією.

На відміну від екологічних критеріїв згідно з ISO 14024, стандарт ISO 14001 не встановлює конкретних критеріїв екологічної дієвості та вимог до поліпшених характеристик продукції.

У випадку зі схемою сертифікації згідно з ISO 14024, об'єктом сертифікації є продукт, послуга чи об'єкт нерухомості відповідної категорії та впливи на стан довкілля і здоров'я людини, що пов'язані з його життєвим циклом.

Схожість між цими стандартами полягає в тому, що вони передбачають наявність встановленої, впровадженої та функціонуючої екологічної політики, цілей та заходів, спрямованих на її реалізацію, здійснення системного аналізу екологічної дієвості.

Для заявників або користувачів екологічного сертифіката стандарт ISO 14001 пропонує відповіді на питання, як саме ефективно управляти екологічними аспектами виробничої діяльності та ланцюгами поставок, і може застосовуватися як документ для керівництва з цих питань.

екологічна політика

наміри та спрямованість організації стосовно своєї екологічної дієвості, офіційно проголошені найвищим керівництвом; є основою для дій і встановлення екологічних цілей та завдань

екологічна ціль

узгоджена з екологічною політикою загальна мета щодо довкілля, яку організація встановила досягти

ОРГАНІЧНА ЧИ ЕКОЛОГІЧНА СЕРТИФІКАЦІЯ ТА МАРКУВАННЯ, У ЧОМУ РІЗНИЦЯ І ЩО ОБРАТИ?

Закріплені на законодавчому рівні і органічна, і екологічна сертифікаційні системи є добровільними. Вони різні за своїми вимогами до продукції, органів з оцінки відповідності та методів оцінювання, але при цьому не вважаються взаємовиключними.

На сьогодні система органічної сертифікації згідно із Законом України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» не впроваджена, що спричиняє конфлікт між виробниками органічної продукції (сировини), сертифікованої в інших визнаних системах, та органами державного нагляду щодо законності підстав застосування органічного маркування.

Проблема полягає в тому, що згідно з положеннями цього Закону органічною продукцією (сировиною) може вважатися продукція, отримана в результаті сертифікованого виробництва відповідно до вимог цього Закону.

Згідно із статтею 12 здійснювати виробництво органічної продукції (сировини) має право фізична чи юридична особа, яка пройшла оцінку відповідності виробництва органічної продукції (сировини), отримала сертифікат відповідності та включена до Реєстру виробників органічної продукції (сировини).

Відповідно до положень Закону, такий Реєстр має вести Мінагрополітики. Але саном на листопад 2017 року він не ведеться. Національні детальні правила органічного виробництва, як вимагає Закон, не затверджені²⁴. Сам Закон знаходиться у процесі перегляду. Щодо сертифікованої продукції (сировини) українського виробника за європейськими або іншими стандартами органічного виробництва, то згідно із положеннями чинної редакції Закону, не може застосовуватися маркування «органічний». Застосовуватися може тільки знак маркування, що належить до певної сертифікаційної системи із зазначенням номера сертифіката та посиланням на стандарт.

Маркування, у якому застосовується логотип органу сертифікації (ліворуч), та логотип, що вказує на те, що продукція відповідає вимогам Регламенту Ради ЄС № 834/2007 із зазначенням коду органу сертифікації, і на те, що продукт вироблений не на території ЄС (праворуч)²⁵:

Український державний логотип для органічної продукції (сировини)²⁶:

Станом на листопад 2017 року цей логотип не застосовується, тому що українська національна система органічної сертифікації ще не впроваджена.

24 Таки правила згідно із Законом мають бути розроблені Мінагрополітики, узгоджені із зацікавленими сторонами та затверджені постановою Кабінету Міністрів України.

25 Цей логотип належить Єврокомісії, право на його застосування надається щодо продукції (сировини), яка пройшла сертифікацію згідно з Регламентом Ради ЄС № 834/2007.

26 Належить державі і затверджений наказом Мінагрополітики від 25.12.2015 № 495 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 19 січня 2016 р. за № 99/28229).

У світі існує близько 160 органів, що керують системою органічної сертифікації і мають міжнародне визнання. Деякі з них мають представництва в Україні. У кожного органу є власний логотип для сертифікованої продукції (сировини). Ознайомитися з переліком органів органічної сертифікації, які мають міжнародну акредитацію, та їх логотипами можна на офіційному сайті International Organic Accreditation Service (IOAS)²⁷: <http://www.ioas.org>

Так виглядають найбільш поширені на українському ринку логотипи для органічної продукції (сировини) регіональних, національних та приватних систем:

Постанова Ради (ЄС) № 834/2007 щодо органічного виробництва та маркування

usda.gov

bio-siegel.de

maff.go.jp

Знаки незалежних сертифікаційних систем, акредитованих в Міжнародній федерації органічного сільськогосподарського виробництва (IFOAM) – органи сертифікації яких представлені на території України: ioas.org

icea.info

agencebio.org

organicstandard.com.ua

soilassociation.org

ecocert.com

Світова практика застосування екологічного маркування ґрунтується на вимогах міжнародних стандартів серії ISO 14020, які були впроваджені в національну систему стандартизації шляхом гармонізації. Присвоєння й застосування екологічного маркування в Україні, що вказує на екологічні переваги продукції, повинні здійснюватися відповідно до державних стандартів, зокрема:

- ДСТУ ISO 14020:2003 Екологічні маркування та декларації. Загальні принципи (ISO 14020:2000, IDT);
- ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу 1. Принципи та методи (ISO 14024:1999, IDT).

27 IOAS був заснований Міжнародною федерацією органічного сільськогосподарського руху (IFOAM) у 1997 році як незалежний орган з акредитації систем органічної сертифікації, що відповідають базовим стандартам IFOAM. Акредитація в IOAS забезпечує підтвердження компетентності органів сертифікації, що працюють в органічному секторі, та довіру між ними.

На сьогодні екологічна сертифікація доступна українським виробникам харчових продуктів, промислових товарів, будматеріалів та послуг. З детальним переліком категорій продукції можна ознайомитися на стор. XX цього довідника.

Найбільш поширені в Україні знаки екологічних маркувань програм I типу – органи з екологічного маркування входять до складу Глобальної мережі екологічного маркування (GEN): globalecolabelling.net

Європейська Комісія
ec.europa.eu

США
greenseal.org

Північні країни Європи
svanen.nu

Росія
ecounion.ru

Україна
ecolabel.org.ua

Німеччина
blauer-engel.de

Китай
sepac.com

Японія
ecomark.jp

Канада
ecologo.org

Нова Зеландія
enviro-choice.org.nz

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ ТА МЕТОДІВ ОРГАНІЧНОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ

	Органічна сертифікація	Екологічна сертифікація
Мета	Зменшення навантаження на довкілля, турбота про здоров'я споживача та справедлива конкуренція	
Стандарти	Декілька систем. У ЄС згідно з Регламентом Ради ЄС № 834/2007 ²⁸ . Окремо – національні системи США, Японії, а також близько 160 приватних систем сертифікації, акредитованих IOAS на основі базових стандартів Міжнародної федерації органічного сільськогосподарського руху (IFOAM).	У світі діють 28 регіональних та національних систем, визнаних на міжнародному рівні. Ці системи відповідають принципам і методам згідно з вимогами міжнародного стандарту ISO 14024.
І органічні, і екологічні стандарти не відмінюють вимоги державних норм та правил безпеки й не дублюють їх		
Об'єкти стандартизації	Продукція (сировина) рослинного і тваринного походження, дикі рослини, аквакультури, продукти бджільництва.	Продукти харчування (продукти промислової переробки).
Принципи та методи оцінювання	Від поля до прилавка: управління господарством, склад продукту. Аудит фермерських господарств і технологія виробництва готової продукції.	Від сировини до прилавка: показники безпеки сировини, показники енергетичної, ресурсної та екологічної ефективності виробництва, склад продукту, матеріали для пакування, методи зберігання і транспортування. Аналіз протоколів випробувань і документації, яка підтверджує показники. Аудит виробництва проводиться за необхідності, відповідно до рішення експертної комісії.

28 Постанова Ради (ЄС) № 834/2007 від 28 червня 2007 року стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів та скасування Постанови (ЄС) № 2092/91.

	Органічна сертифікація	Екологічна сертифікація
Основні обмеження	<p>Без застосування агрохімії (пестицидів, міңдобрив, регуляторів росту).</p> <p>Без вмісту ГМО.</p> <p>Без вмісту харчових барвників ненатурального походження.</p> <p>Корм для тварин без консерваторів та стимуляторів росту, збуджувачів апетиту, превентивного використання антибіотиків.</p> <p>Безстресові умови утримання тварин.</p> <p>Готова продукція повинна містити у складі не менше 90% органічної сировини.</p> <p>Сталість постачальників сировини (простежуваність ланцюгів постачання).</p> <p>Заборонене рафінування, мінералізація та інші прийоми, що зменшують поживні властивості продукту.</p>	<p>Показники безпеки щодо вмісту токсичних елементів, радіонуклідів, залишків агрохімії, мікотоксинів) у рази вищі, ніж державні норми.</p> <p>Без вмісту ГМО.</p> <p>Без вмісту харчових барвників ненатурального походження.</p> <p>Встановлені показники екологічної результативності технологічного процесу виробництва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • енергоефективність; • споживання води; • викиди та відходи. <p>Технологія переробки не повинна впливати на природну цінність сировини.</p> <p>Сталість постачальників сировини (простежуваність ланцюгів постачання).</p> <p>Встановлені додаткові вимоги до пакувального матеріалу/споживчої тари, умов транспортування і зберігання готової продукції.</p>
Об'єкти сертифікації	<p>Сировина: фермерське господарство – урожай</p> <p>Готовий продукт: найменування і партія</p>	<p>Готовий продукт: найменування</p>

	Органічна сертифікація	Екологічна сертифікація
Термін дії сертифіката	<p>1 рік (фермерське господарство)</p> <p>або на партію готової продукції</p>	<p>3 роки за умови щорічного нагляду за сертифікованою продукцією</p>
Дізнатися більше:	<p>http://organic.com.ua/</p>	<p>http://www.ecolabel.org.ua/</p>

Порівняльна характеристика органічної та екологічної сертифікації відображає особливості кожної із систем. Чи обирати якусь з них і яку - визначати виробникові, ураховуючи ринкові тенденції, технічні та технологічні можливості, водночас з можливістю забезпечення необхідних поставок органічної сировини або досягнення відповідності вимогам екологічних стандартів.

ГЛАВА 2.

РИНКИ

ЩО ВІДРІЗНЯЄ ЕКОПРОДУКЦІЮ ВІД ЗВИЧАЙНИХ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ?

Будь-яка продукція має відповідати вимогам державних норм та задекларованим виробником технічним умовам. Екопродукцією може вважатися будь-який продукт, товар, матеріал чи виріб з *поліпшеними* екологічними характеристиками. Такі характеристики визначаються екологічними критеріями (стандарт), яким повинна відповідати продукція, з тим щоб бути позначеною екологічним маркуванням на законних підставах.

Екологічний сертифікат та маркування підтверджують конкурентну перевагу продукції на національному та зарубіжних ринках.

ЯК ПОЛІПШЕНІ ЕКОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРОДУКЦІЇ ВПЛИВАЮТЬ НА СПОЖИВЧИЙ ВИБІР?

Переважає більшість споживачів прагне обирати максимально безпечну та якісну продукцію, що задовольняє їхні потреби. На думку психологів, схильність людей до натуральних та екологічних товарів чи послуг пояснюється прагненням краще контролювати своє життя, яке стає все більш динамічним, непередбачуваним, стресовим і техногенним.

Обираючи більш безпечну продукцію, споживач хоче бути впевнений у тому, що задекларована виробником «екологічність» відповідає дійсності. Тому він надасть перевагу у виборі саме сертифікованої продукції.

Насамперед споживача цікавить сам продукт, його якість та задоволення його потреб. Критерії вибору, пов'язані з безпекою та впливами продукту на стан його здоров'я або довкілля, є одними з пріоритетних. Тому екологічні критерії за схемою сертифікації згідно з ISO 14024 обов'язково містять критерії оцінювання показників безпеки, складників та готового продукту, виробу чи матеріалу.

ЯКА ЄМНІСТЬ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ЕКОПРОДУКЦІЇ?

Це один з найбільш динамічних ринків, який з 2010 року демонструє щорічний зріст до 4%, навіть у період економічних спадів, і має найбільший потенціал зростання.

Розвиток екологічних послуг у сфері туризму, дозвілля та краси потребує все більше екопродукції. Зелене будівництво вимагає інноваційних рішень та екологічних будматеріалів.

Станом на початок 2017 року світовий ринок екопродукції оцінювався у 4 200 млрд євро з часткою ЄС у 21%. У США у період 2004 – 2009 рр. він збільшився на 40%. При цьому

попит на екологічно сертифіковані об'єкти нерухомості щорічно збільшувався на 5-10%, на послуги екотуризму (у тому числі готелі, кемпінги) – на 5%, на екотовари з лісоматеріалів (меблі, паркет, папір, канцелярські товари тощо) – на 20-30%. Найбільш активне зростання демонструють ринки екопродукції Азійсько-Тихоокеанський регіону.

ЩО СТИМУЛЮЄ РОЗВИТОК РИНКУ ЕКОПРОДУКЦІЇ?

Зосередимося на основних глобальних тенденціях, оскільки вони мають вплив на ринкові відносини усіх без винятку країн світу.

Крім збільшеного попиту серед приватних споживачів, про що вже неодноразово згадувалося в інших розділах, це курс на сталий розвиток, прийнятий на глобальному рівні.

СТАЛЕ СПОЖИВАННЯ ТА ВИРОБНИЦТВО

Відповідальне споживання є 12 пунктом у списку 17 Глобальних цілей сталого розвитку, визначених Організацією Об'єднаних Націй.

відповідальне споживання (responsible consumption – англ.), або розумне споживання, стале споживання – поняття в економіці, яке передбачає економне використання ресурсів для задоволення необхідних потреб

Усі країни світу прийняли зобов'язання адаптувати Глобальні цілі сталого розвитку до політик і програм на національному рівні. І варто зазначити, що всі вони взаємопов'язані між собою.

Досягнення Цілі 12 «Відповідальне споживання» ставить низку завдань, зокрема забезпечення переходу до використання раціональних моделей споживання і виробництва за участю всіх країн і з урахуванням їх потенціалу й розвитку.

СТАЛІ ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ

Одними з інструментів відповідального споживання є екологічне маркування та сталі закупівлі, у тому числі в державному секторі економіки.

сталі публічні закупівлі (sustainability public procurement – англ.)

ефективні закупівлі, що передбачають інтеграцію вимог добровільних екологічних і соціальних стандартів до предмета закупівлі (критерії відбору), а також оцінювання повної вартості життєвого циклу (критерій вибору).

ГЛОБАЛЬНІ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

25 вересня 2015 - Саміт ООН зі сталого розвитку (Нью-Йорк, США). Схвалений Порядок денний у сфері розвитку на період після 2015 року, який включає 17 глобальних цілей та 169 завдань. Нові цілі та завдання мають комплексний характер і забезпечують збалансованість всіх трьох компонентів сталого розвитку: економічного, соціального та екологічного.

Враховуючи, що на державні закупівлі припадає близько 12-22 % ВВП, сталі закупівлі мають значний вплив на розвиток екологічних інновацій та впровадження енергозберігальних, ресурсоефективних та більш чистих технологій виробництва.

Застосовуючи цей підхід, бюджетні організації сприяють досягненню таких цілей як поліпшення показників безпеки та функціональних характеристик готової продукції, ефективності використання енергії та водних ресурсів, зменшення відходів виробництва та споживання, зниження викидів парникових газів. У соціальній сфері сталі закупівлі забезпечують створення безпечного та комфортного середовища для навчання, праці та життя. В економічному плані критерієм вибору не є «ціна», а повна вартість життєвого циклу продукції, що забезпечує об'єктивну оцінку економічних вигід чи втрат щодо предмета закупівлі та ефективність закупівлі.

Сталі закупівлі свідчать про прозорість та надійність підходу, що ґрунтується на ustalених стандартах і процедурах.

Екологічні критерії систем екологічної сертифікації та маркування розглядаються як найбільш прозорі та надійні стандарти з оцінювання життєвого циклу та екологічних переваг предмета закупівель. Їх застосування як критеріїв відбору рекомендовано керівними документами для здійс-

нення сталих закупівель Програми ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) та міжнародним стандартом ISO 20400²⁹. Екологічний сертифікат та маркування згідно з ISO 14024 підтверджують відповідність предмета закупівель вимогам таких критеріїв.

ЗЕЛЕНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Перехід на енергозберігальні, ресурсоефективні та більш чисті технології виробництва потребує модернізації і вимагає значних коштів. Повної оцінки обсягу фінансових ресурсів, необхідних для переведення всієї світової економіки на стале виробництво, не існує, але ці суми, безумовно, значні. Наприклад, обсяги фінансування, необхідні для досягнення цільових показників у сфері зниження викидів парникових газів за сценарієм Blue Map MEA, вимагають вкладень приблизно 750 млрд доларів США в рік до 2030 рр. і 1,6 трильйонів доларів США в рік у період 2030-2050 рр.

Зелені інвестиції стали глобальним явищем. Вони можуть здійснюватися в різних формах: пільгові кредити, приватні інвестиції та ін.

Залучити зелені інвестиції в національну економіку допоможе продумана державна політика та інноваційні інструменти фінансування.

З 2004 по 2010 рік Європа і Північна Америка збільшили свої зелені інвестиції в чотири рази, тоді як Азійсько-Тихоокеанський регіон – у десять разів. На сьогодні найбільшими ринками є Північна Америка, Європа й Азія, але регіональна структура в останні роки сильно змінилася. Лідером за видатками стала Азія, змістивши Європу, що значною мірою відображає відмінності в економічних показниках. Частка Європи і Північної Америки у світових зелених інвестицій знизилася з 68% у 2004 році до 46% у 2010 році, тоді як частка Азії й Океанії зросла з 28% до 42%.

Вигоди від зелених інвестицій очевидні:

- економічні вигоди: скорочення витрат ресурсів на одиницю продукції і пропорційне збільшення доходів;
- екологічні вигоди: більш ефективне використання ресурсів, зменшення обсягу відходів виробництва і рівня забруднення довкілля;
- соціальні вигоди: збільшення кількості робочих місць, підвищення рівня доходів населення, підвищення стандартів якості життя.

²⁹ ISO 20400:2017 Sustainable procurement – Guidance (Сталі закупівлі – Настанова)

ЯК РОЗВИВАЮТЬСЯ РИНКИ ЕКОПРОДУКЦІЇ В ЄВРОПІ, АЗІЇ, АМЕРИЦІ ТА ІНШИХ КРАЇНАХ СВІТУ?

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

За даними дослідження Євробарометру³⁰ у 2016 році, 26% європейських виробників пропонують екологічно сертифіковані товари й послуги. 77% споживачів готові платити більше за екопродукцію та послуги, якщо будуть упевнені в тому, що вони дійсно є такими, тобто мають відповідний сертифікат і маркування.

Сталі державні закупівлі є одним з інструментів політики ЄС у рамках реалізації стратегії «Європа 2020», що закріплений на рівні нового права у сфері державних закупівель Директивою 24/2014/ЄС.

На виконання вимог цієї Директиви, з квітня 2016 року до системи закупівель держав-членів ЄС на рівні національного законодавства були впроваджені інструменти, що забезпечують більшу інтеграцію екологічних та соціальних критеріїв до виконавців контрактів або до закуповуваних для державних потреб товарів, послуг чи робіт. Зокрема, мова йде про застосування:

- критеріїв відбору – стандартів підтвердження якості продукції та міжнародних стандартів екологічного маркування (статті 74 і 77);
- вимог і методів визначення вартості закуплених товарів, робіт і послуг у розрахунку їх повного життєвого циклу й додаткових витрат на екологічні, соціальні та технологічні наслідки їх використання (застосування, експлуатації) (статті 31, 68, 78-82).

Раніше, починаючи з 2004 року, застосування цих інструментів мало рекомендаційний характер³¹, але навіть це, посприяло зростанню ролі екологічної сертифікації та маркування на ринках держав-членів ЄС.

Схема присвоєння знаку екологічного маркування ЄС Ecolabel EU затверджена Регламентом Європейського Парламенту і Ради ЄС від 25 листопада 2009 року 66/2010/ЄС³². Дія цього Регламенту не відмінняє дію інших аналогічних сертифікаційних систем у державах-членах ЄС, що впроваджуються на регіональному або національному рівні.

Зараз на території ЄС діють 5 сертифікаційних систем згідно з ISO 14024, визнаних на міжнародному рівні. Найбільш упізнаним та поширеним є екологічне маркування регіональних систем – ЄС (**Ecolabel EU**) і скандинавських країн (**Nordic Swan**), а також екологічне маркування Німеччини (**Blue Angel**).

³⁰ Євробарометр (eurobarometer – англ.) – міжнародний проект регулярних опитувань громадської думки, що здійснюється під егідою Європейської Комісії.

³¹ Згідно з Директивою 18/2004/ЄС у сфері здійснення державних закупівель. Ця Директива була скасована Директивою 2014/24/ЄС Європейського Парламенту і Ради ЄС 26 лютого 2014 року про державні закупівлі та скасування Директиви 2004/18/ЄС

³² Це оновлена у 2010 році редакція, яка була прийнята на заміну редакції аналогічного Регламенту в редакції 1992 року.

НІМЕЧЧИНА

Перша у світі багатокритеріальна система, що передбачала оцінювання екологічної переваги товарів і послуг протягом життєвого циклу, була введена в Німеччині у 1978 році.

Продукція, що відповідає вимогам екологічних критеріїв цієї системи, отримує право на маркування знаком, який з часом отримав народну назву «**Блакитний Янгол**» (**Blue Angel**). Цей знак став своєрідним знаком екологічної безпеки та якості в Німеччині. Зараз 98 % німців надають перевагу продукції, маркованої саме цим знаком.

German Federal Environment Agency – The Blue Angel Ecolabel

1978 – заснована з ініціативи та підтримки Федерального Агентства Німеччини з навколишнього середовища

Станом на січень 2017:

- **120 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **12000 сертифікованих товарів і послуг**

<https://www.blauer-engel.de/en>

Найбільш популярними серед сертифікованих товарів і виробів, позначених знаком Blue Angel, є будматеріали та вироби для оздоблення будівель, продукти хімічної промисловості, електроніка та електротехніка і... автотранспорт.

СКАНДИНАВСЬКІ КРАЇНИ

Перша регіональна система екологічної сертифікації та маркування була заснована в 1989 році Радою Міністрів скандинавських країн і представлена знаком екологічного маркування «**Північний лебідь**» (**Nordic Swan**). Ідея знака належить фінському художнику Кесті Варіс: чотири крила в лебедя на знаку символізують країни, які взяли участь у створенні системи (Швеція, Норвегія, Фінляндія та Ісландія, а Данія приєдналася пізніше, у 1992 році).

Nordic Swan є упізнаваним знаком екологічного маркування серед 97% шведів, які розуміють його значення. У цілому в країнах регіону рівень довіри до цього знака серед споживачів становить близько 70%.

Nordic Environmental Label– the Swan

1989 – заснована з ініціативи та підтримки Ради Міністрів скандинавських країн

Станом на січень 2017:

- **58 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **12000 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.nordic-ecolabel.org/>

Найбільшій популярності у скандинавських країнах серед товарів здобула екологічна сертифікація продукції хімічної промисловості (мийні засоби, лакофарбові матеріали, клеї і т. ін.), текстилю, будматеріалів та виробів з лісоматеріалів, косметичних засобів та побутової техніки. Серед послуг популярною є сертифікація готелів, ресторанів, магазинів, і навіть публічних заходів.

ДАНІЯ

Яскравий приклад упровадження сталих державних закупівель – **Данія**. 12 жовтня 2017 року міська рада Копенгагена затвердила нову ініціативу щодо сталих закупівель для міста, що почала діяти вже 1 листопада 2017.

Відтепер 20 категорій продукції, від мийних засобів і підгузків до комп'ютерів і фарб, будуть закуповуватися виключно за наявності екологічного сертифіката та відповідного маркування.

Кожного року муніципалітет буде розширяти перелік продукції, яка має відповідати цієї вимозі на 2-4 категорії. На 2018 рік у планах закупівля екологічно сертифікованих іграшок та офісної техніки. 54% мешканців Копенгагена вважають важливим, що їх муніципалітет надаватиме перевагу продукції з поліпшеними екологічними характеристиками, що підтверджено відповідним сертифікатом та маркуванням.

ЄС

На початку 90-х років стався бум упровадження національних екологічних систем сертифікації та маркування в Європі та інших країнах.

У 1992 році Єврокомісією була заснована регіональна програма екологічного маркування ЄС, що представлена знаком «Квітка» (Flower). У 2010 році цей знак був актуалізований і отримав нову назву – **Ecolabel EU**.

European Commission – Ecolabel EU

до 2010 року

1989 – заснована з ініціативи Європейської Комісії

З 2010 застосовується актуалізована форма знака у поєднанні з трьома твердженнями, що вказують на екологічну перевагу продукції, залежно від її категорії

Станом на вересень 2017:

- **35 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **2 130 виданих сертифікатів** на
- **54 115 товарів і послуг**

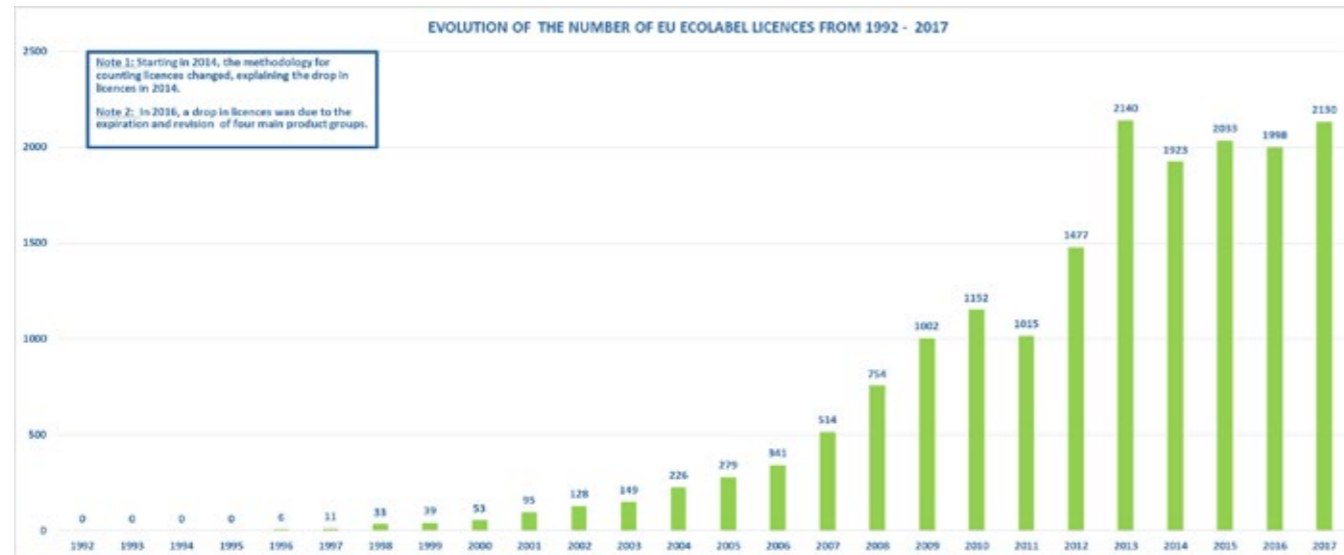

після 2010 року

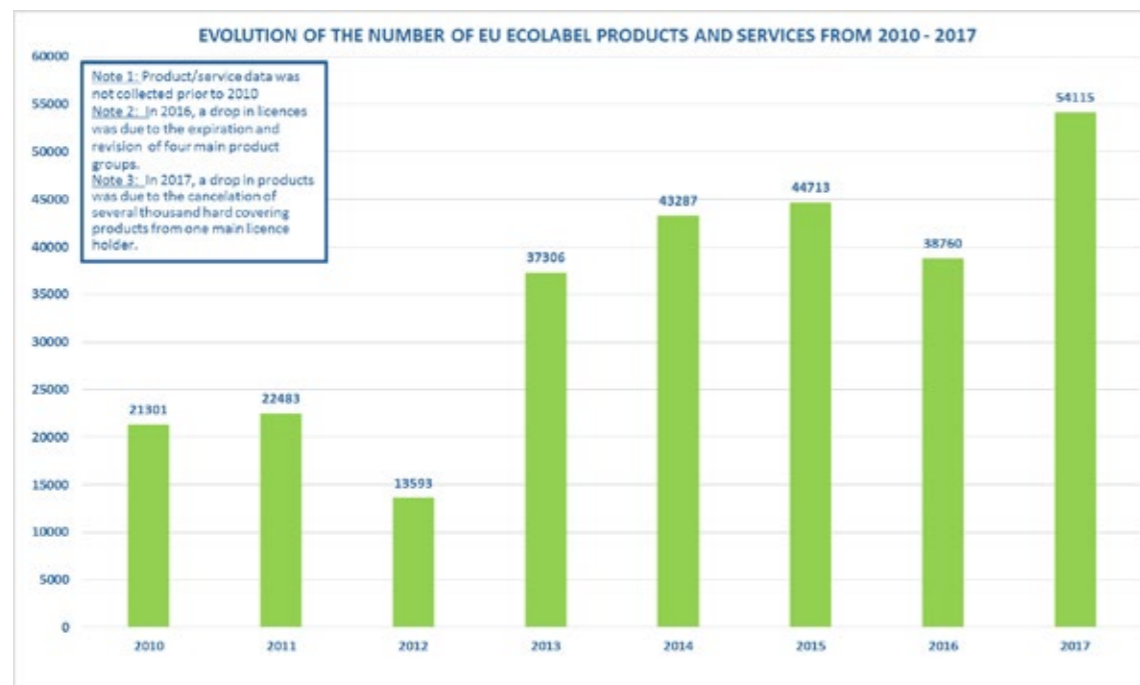
<http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

Наступні дві діаграми показують динаміку росту кількості виданих сертифікатів та товарів і послуг, маркованих екологічним знаком маркування ЄС з часу запровадження сертифікаційної системи³³.

Кількість виданих екологічних сертифікатів на право застосування знака екологічного маркування ЄС за період 1992- вересень 2017 рр.

Кількість екологічно сертифікованих товарів і послуг, маркованих знаком Ecolabel EU за період 2010-вересень 2017 рр.

Найбільшого поширення маркування Ecolabel EU здобуло у Франції (476 виданих сертифікатів) та Італії (354). Лідерами серед товарів, маркованих цим знаком, є косметичні та мийні засоби, паперові та текстильні вироби. Серед послуг неперевершеним лідером є послуги тимчасового розміщення (готелі, кемпінги та заклади оздоровлення й відпочинку).

АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКИЙ РЕГІОН

Цей регіон не відстає від тенденцій розвитку ринку екопродукції в Європі, а в деяких країнах навіть випереджає її.

Законодавство Японії, КНР (Китай), Республіки Корея, Республіки Китай (Тайвань), Сінгапуру і Гонконгу ще з початку 2000-х років вимагає закуповувати за державні кошти виключно екопродукцію. Як критерії відбору застосовуються переважно екологічні критерії систем екологічної сертифікації та маркування згідно з ISO 14024, іноді – органічні стандарти. Продукція, що не відповідає вимогам таких критеріїв, не може закуповуватися за державні кошти. Наприклад, у Китаї чи Тайвані учасник конкурсних торгів навіть не зареєструє пропозицію, не зазначивши номер екологічного сертифіката на онлайн-платформі публічних закупівель.

Ця вимога зумовлена тим, що, закуповуючи екопродукцію, держави азійського регіону прагнуть:

- стимулювати розвиток інновацій та технологій більш чистого виробництва;
- посилювати інвестиційний клімат для модернізації;
- підвищувати ефективність державних закупівель, закуповуючи більш безпечну продукцію, виготовлену за прогресивними технологіями виробництва;
- зробити внесок у захист довкілля;
- подати гарний приклад для приватного сектора зі сталого споживання для підвищення стандартів якості життя.

Зараз уже 80% китайців прагнуть споживати більш дорожчу, але екологічну продукцію, 61% планує в майбутньому витратити більше коштів на екологічні товари і послуги.

У 2015 році уряд Китаю затвердив і розпочав реалізацію глобальної стратегії з відродження міжнародних торговельних відносин по лінії історичного Шовкового шляху. Суть цієї Стратегії полягає в усуненні торговельних бар'єрів та активізації торговельно-економічних відносин між країнами-учасниками процесу. Важливе місце в «Новому Шовковому шляху» відведено товарообігу екопродукції для насичення азійських ринків більш безпечними та якісними товарами, що імпортуються. Станом на 2015 рік китайський ринок екопродукції сягав більше 1 трильйона юанів, і вже станом на 2017 рік він збільшився на 20%. Найбільш великий попит – на екологічно сертифіковані харчові продукти та товари хімічної промисловості.

Не відстають від економічно розвинутих країн регіону і країни, що розвиваються: Індія, Індонезія, Філіппіни, Малайзія та інші. Ці країни розвивають екологічні сертифікаційні системи на національному рівні, поступово запроваджуючи сталі державні закупівлі за підтримки Програми розвитку ООН з навколишнього середовища та урядів країн Європи.

В Австралії та Новій Зеландії розвиток ринку екопродукції є складником державної екологічної політики з початку 90-х років минулого століття. Упровадження систем екологічної сертифікації та маркування підтримується на урядовому рівні.

Japan Environment Association (JEA) – Eco Mark Program (Японія)

Станом на січень 2017:

- **62 прийняті стандарти**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **5 597 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.ecomark.jp>

Korea Environmental Industry & Technology Institute – Korean Eco-Label Program (Республіка Корея)

Станом на січень 2017:

- **162 прийняті стандарти**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **17 324 сертифікованих товарів і послуг**

<http://el.keiti.re.kr>

China Environmental United Certification Center – China Environmental Labelling (Китай)

Станом на січень 2017:

- **98 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **178 895 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.sepacec.com/cecen/>

Environment and Development Foundation – Green Mark Program (Тайвань)

Станом на січень 2017:

- **150 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **5048 сертифікованих товарів і послуг**

<https://greenliving.epa.gov.tw>

Good Environmental Choice Australia – Environmental Choice Australia (Австралія)

Станом на січень 2017:

- **22 прийняті стандарти**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **2000 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.geca.org.au/>

The New Zealand Ecolabelling Trust Program – Environmental Choice New Zealand (Нова Зеландія)

Станом на січень 2017:

- **37 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **1600 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.enviro-choice.org.nz/>

США ТА КАНАДА

Ці великі країни з розвинутою економікою не відстають від Західної Європи. Системи екологічної сертифікації та маркування обох країн динамічно розвиваються в тісній кооперації, починаючи з 1991 року.

В обох країнах упроваджені сталі державні закупівлі, що значною мірою стимулюють розвиток ринку екопродукції та послуг. США є світовим лідером з екологічної сертифікації будівель і споруд.

Варто відзначити, що розвиток ринку екопродукції в цих країнах значно стимулював виробників Азійсько-Тихоокеанського регіону перейти на екологічні стандарти при виробництві продукції, що експортується.

Green Seal Inc. – Green Seal (США)

Станом на січень 2017:

- **31 прийнятий стандарт**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **4 400 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.greenseal.org/>

UL Environment – ECOLOGO (Канада)

Станом на січень 2017:

- **60 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **7 000 сертифікованих товарів і послуг**

<https://www.ul.com/>

ІНШІ КРАЇНИ СВІТУ

Як зазначалося вище, такі глобальні явища, як збільшуваний попит споживачів на екопродукцію у поєднанні зі сталими закупівлями, зеленими інвестиціями та іншими інструментами, притаманними зеленій економіці, впливають на розвиток ринків у всіх країнах світу.

Сталі державні закупівлі поступово впроваджуються у країнах Східної Європи, Росії, Казахстані, країнах Латинської Америки та Африки.

У багатьох країнах є впроваджені сертифікаційні системи згідно з ISO 14024, визнані на міжнародному рівні. У країнах Латинської Америки та Африки вони ще починають впроваджуватися на початковому рівні.

Экологический Союз (С. Петербург) - Листок жизни (Росія)

Станом на січень 2017:

- **23 прийняті стандарти**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **129 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.greenseal.org/>

Associação Brasileira de Normas Técnicas ABNT – Environmental Quality

Станом на січень 2017:

- **35 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **751 сертифікованих товарів і послуг**

<http://abnt.org.br/>

The Standards Institution of Israel – Israeli Green Label (Ізраїль)

Станом на січень 2017:

- **85 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **450 сертифікованих товарів і послуг**

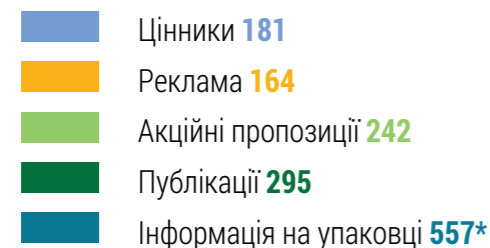
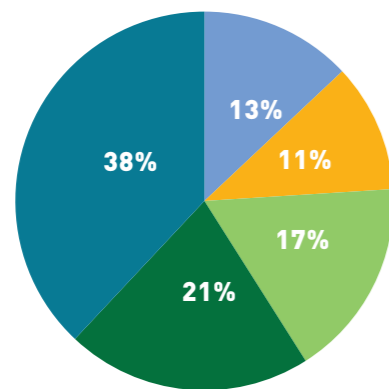
<http://www.sii.org.il>

ЯК РОЗВИВАЄТЬСЯ УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК ЕКОПРОДУКЦІЇ ТА ЯКІ ЧИННИКИ ВПЛИВАЮТЬ НА ЙОГО РОЗВИТОК?

Серед чинників, що впливають на розвиток національного ринку екопродукції, варто зазначити збільшуваний попит споживачів, курс на сталий розвиток та європейську інтеграцію, закріплені в національному законодавстві та міжнародних зобов'язаннях нашої країни.

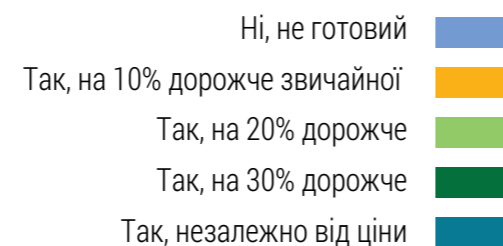
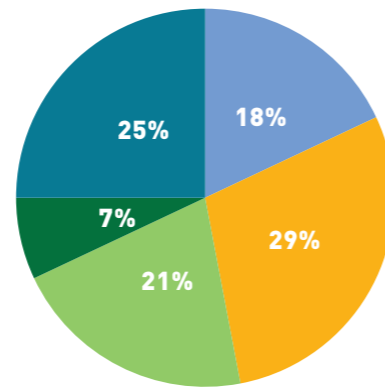
Українські споживачі, як і європейські, прагнуть споживати більш безпечну та якісну продукцію. За даними опитування, у 2015 році 82% українців свідомо готові обирати продукцію з поліпшеними екологічними характеристиками та платити за неї дорожче, у разі якщо будуть впевнені в її перевагах. Готовність купувати таку продукцію незалежно від ціни висловили 25% респондентів, платити на 10% більше від середньої ринкової ціни – 29%, на 20% більше – 21%, і на 30% більше – 7%. Не готові переплачувати лише 18%³⁴.

Інформація, що впливає на вибір продукції

* кількість опитаних

Чи готові ви купувати більш безпечну та якісну продукцію, сертифіковану згідно вимог міжнародних стандартів, але дорожче звичайної?

34 За даними опитування українських споживачів у 2015 р. у рамках програмної діяльності ПРООН в Україні (торговельні мережі «Епіцентр», «BILLA», 1500 респондентів).

У цілому український ринок екопродукції не задовольняє споживчий попит. Винятком є мийні засоби, лакофарбові матеріали та теплоізоляція різних типів, що представлені в асортименті екологічно сертифікованої продукції, переважно за доступною ціною. За рештою категорій вибір екопродукції українського виробництва дуже обмежений. Імпортовані товари і вироби постачаються переважно з країн Європи і суттєво дорожчі порівняно з продукцією українського товаровиробника.

Стримують розвиток ринку екопродукції в Україні, перш за все, низький рівень обізнаності суспільства про переваги сталого споживання та виробництва, а також розуміння значень і правил застосування тих чи тих маркувань. Це стосується і споживачів, і виробників, і замовників (у тому числі в державному секторі).

Міжнародна торгівля, економічний та інноваційний розвиток і подальші заплановані реформи, безперечно, будуть сприяти розвитку цього ринку в Україні. Отже, розглянемо декілька стратегічних напрямів, проте варто наперед зазначити, що наведений у цьому розділі їх перелік не є вичерпним.

СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ «УКРАЇНА 2020»

Підписаний Президентом України Указ «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»³⁵ став основним дороговказом подальшого розвитку нашої держави на наступні п'ять років. Так би мовити, це наша з вами «п'ятирічка», заснована на європейському досвіді та підкріплена конкретними показниками, яких необхідно досягти за п'ять років.

Основною метою Стратегії є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі шляхом здійснення 62 реформ на засадах сталого розвитку та євроінтеграції.

15 вересня 2017 року Уряд України представив Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» яка визначає базові показники для досягнення цілей сталого розвитку, зокрема щодо сталого споживання. У доповіді представлені результати адаптації 17 Глобальних цілей сталого розвитку з урахуванням специфіки національного розвитку.

У 2015 році за ініціативою Уряду України та за сприяння Програми розвитку ООН в Україні була розроблена національна система досягнення 17 Глобальних цілей сталого розвитку³⁶, (86 завдань та 172 показники для моніторингу їх виконання). Протягом року над системою працювало понад 800 національних та зарубіжних експертів, використовуючи широкий спектр інформаційних, статистичних та аналітичних матеріалів. Система та встановлені нею показники досягнення Цілей були схвалені у 2017 році

35 Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»» від 12.01.2015 № 5/2015.

36 Ознайомитись повним текстом доповіді, зокрема цілями та завданнями сталого розвитку – Україна можна за посиланням <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/sustainable-development-report/sustainable-development-goals-targets-and-indicators.html>

СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Затверджена Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» визначає екологічне маркування як один з інструментів досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього середовища (Ціль 3).

Оновлений проект Стратегії до 2030 року, розроблений Міністерством екології та природних ресурсів України, та національний план дій, спрямований на її реалізацію, доповнює попередній варіант Стратегії впровадженням Цілі 1 Формування в суспільстві екологічних цінностей та засад сталого споживання і виробництва. Заходи на досягнення цієї Цілі спрямовані на розвиток в Україні інструментів сталого споживання та виробництва, систем екологічного управління, екологічної сертифікації продукції згідно з вимогами міжнародних стандартів та пропагування екологічного маркування серед споживачів.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ» ТА ПРОЦЕС ПОДАЛЬШИХ РЕФОРМ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Застосування екологічних критеріїв відповідає вимогам Закону України «Про публічні закупівлі» щодо необхідності включення до документації конкурсних торгів застосування заходів із захисту довкілля (при проведенні відкритих торгів та попередньої кваліфікації).

До того ж замовник згідно цього Закону має можливість застосовувати екологічні критерії у технічних специфікаціях документації конкурсних торгів у якості критеріїв відбору. Замовники можуть посилатися на стандарти, що встановлюють екологічні критерії до предмета закупівель, у тому числі щодо його характеристик (наприклад, енергоефективність, функціональні характеристики, біологічний розклад та інші екологічні характеристики), тим самим забезпечуючи ефективність закупівлі.

ЗАКЛАДИ ОСВІТИ ПОДАЮТЬ ГАРНИЙ ПРИКЛАД ЗДІЙСНЕННЯ СТАЛИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Пілотні конкурсні торги зі сталих закупівель відбулися в рамках виконання компоненти 1.6 «Заохочення зміни державного споживання через впровадження практики сталих державних закупівель» регіональної програми технічної підтримки ЄС «Екологізація економіки у країнах Східного партнерства ЄС» (EaP-GREEN) у 2017 році.

Київський Палац дітей та юнацтва (Україна, м. Київ)

Унікальний у країні державний комплексний багатoproфільний позашкільний навчальний заклад, який об'єднує майже 10 тисяч вихованців віком від 5 до 21 року. У минулому році Палац відзначив 80-річний ювілей.

Палац здійснює позашкільну освіту з усіх напрямів, визначених Законом України «Про позашкільну освіту»: науково-технічного, дослідницько-експериментального, еколого-натуралістичного, художньо-естетичного, гуманітарного, туристсько-краєзнавчого, фізкультурно-спортивного, військово-патріотичного, соціально-реабілітаційного, оздоровчого. Мережа гуртків налічує 60 галузей освіти, 250 навчальних предметів.

Предмет закупівлі: **Фарба та витратні матеріали для ремонтних робіт.**

Код ДК 021-2015 (CPV) : 44810000-1 - Фарби

Дата проведення аукціону: 24.07.2017

Строк поставки: 26.07.2017 - 27.07.2017

Закуповуючи фарби для поточного ремонту закладу у 2017 році, тендерний комітет встановив вимогу у технічних специфікаціях, що постачальник повинен підтвердити екологічність фарби.

Мотивація: турбота про якість навколишнього середовища вихованців закладу і дотримання найвищих стандартів безпеки.

Переможець конкурсних торгів: Фізична особа-підприємець Білий Максим Юрійович, якій запропонував постачання екологічно сертифікованої фарби ТМ Śnieżka (Україна).

- Śnieżka Design Lux відро 13.5кг по ціні 750,00 грн/відро
- Śnieżka Eco відро 20 кг (15 л) по ціні 492,00 грн/відро

Ці найменування фарби пройшли екологічну сертифікацію за схемою згідно з ДСТУ ISO 14024³⁷ в українській системі екологічного маркування і позначені екологічним маркуванням «Зелений журавлик». Екологічний сертифікат [UA.08.002.337](#) та протокол оцінювання підтвердив відповідність фарби вимогам екологічних критеріїв документації конкурсних торгів у повному обсязі.

³⁷ ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу 1. Принципи та методи (ISO 14024:1999, IDT)

Вартість закупівлі: 44 532.00 грн.

Детальніше про закупівлю на <https://www.dzo.com.ua/tenders/1312380>

Державний заклад «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління» (Україна, м. Київ)

Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління – провідна організація Міністерства екології та природних ресурсів України у сфері освітньої, науково-практичної та методичної роботи з питань охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, проведення екологічної експертизи, впровадження механізмів екологічного менеджменту, стандартизації, сертифікації та метрології.

Академія є національною координуючою організацією виконання компоненти 1.6 програми EaP-GREEN «Заохочення зміни державного споживання через впровадження практики сталих державних закупівель».

Предмет закупівлі: Засіб для миття підлоги, засіб для миття вікон, засіб для миття туалетів, порошок для чищення універсальний, мило рідке для рук

Код ДК 021-2015: 39830000-9 - Продукція для чищення

Строк поставки: 01 листопада 2017 - 30 листопада 2017

Мотивація: «просуваючи сталі закупівлі, почни з себе», зменшення впливів на стан водних екосистем і здоров'я людини, зменшення відходів споживання.

Критерії технічних, якісних та кількісних характеристик предмета закупівель, у тому числі екологічні критерії

Продукція для чищення повинна відповідати вимогам:

- Технічного регламенту мийних засобів;
- гігієнічним нормам;
- нормативного документа, що встановлює технічні умови виробництва (ДСТУ, ТУ).

Екологічні характеристики (показники токсичності, дозування, складники, біологічний розклад) повинні відповідати вимогам критеріїв згідно з ДСТУ ISO 14024 (COU OEM 08.002.12.065:2016 Мийні засоби та засоби для чищення. Екологічні критерії оцінювання життєвого циклу)³⁸.

Відповідність повинна бути підтверджена відповідними документами (деклараціями про відповідність, висновки, протоколи випробувань, сертифікати відповідності).

Найменування товару	Технічні характеристики	Кількість
СМЗ	Пральний порошок універсальний для машинного прання (концентрація водневих іонів pH - 9,5-11,5; мийна здатність щодо еталона не менше 85%, відбілювальна здатність щодо еталона не менше 95%, здатність піноутворення не більше 20)	80 кг
Чистячий засіб для твердих поверхонь	Чистячий порошок розфасований у спожиткову тару по 0,5 кг	25 кг
Чистячий засіб для туалетів	Рідкий чистячий засіб розфасований у спожиткову тару по 1 л	24 л
Миючий засіб для посуду	Миючий засіб для посуду розфасований у спожиткову тару по 0,5 л	5 л

Товар, що є предметом закупівлі, мав постачатися в тарі (упаковці), яка повинна відповідати умовам, характеру та особливостям товару згідно з вимогами чинного законодавства.

Пакування чи спожиткова тара повинні бути марковані щодо походження матеріалу, з якого вони виготовлені згідно з ДСТУ 4260³⁹.

³⁸ Цей стандарт враховує всі вимоги європейського законодавства до продукції хімічної промисловості та вимоги Commission Decision EU 10/02/201 of 28 April 2011 on establishing the ecological criteria for the award of the Ecolabel EU for laundry detergents, 2014 version of the Detergent Ingredient Database (DID-list) Part A у поєднанні з критеріями The Nordic Swan Ecolabel's Requirements (Nordic Swan).

³⁹ ДСТУ 4260:2003 Тара і пакування спожиткові маркування. Загальні вимоги.

Матеріали для пакування повинні бути без вмісту полівінілхлориду, полістиролу, полікарбонат у або іншого хлорованого чи галогенованого матеріалу.

Пакування чи спожиткові тара повинні бути придатними для перероблення і не бути обробленими в такий спосіб, що може перешкоджати їх перероблянню.

Переможець конкурсних торгів: ТОВ «СИРЕНА ПЛЮС ЛТД», виробник екологічно сертифікованих мийних засобів ТМ TORTILLA (Україна).

Пропозиція екологічно сертифікованої продукції вітчизняного виробника була майже у 2 рази нижчою, ніж інші пропозиції несертифікованої продукції. Присутність екопродукції на українському ринку за конкурентною ціною є початком руйнації міфу про її недосяжно високу ціну для закупівлі бюджетними організаціями.

- TORTILLA ЕКО Універсальний мийний засіб для прибирання, 500мл за ціною 23,34 грн/пляшка
- TORTILLA ЕКО Засіб для миття скла та дзеркал, 450мл за ціною 25,14 грн/пляшка
- TORTILLA Засіб для чищення унітазів, 450мл за ціною 23,34 грн/пляшка
- TORTILLA ЕКО Порошок для чищення поверхонь, 500г за ціною 18,66 грн/пляшка

Ці найменування мийних засобів пройшли екологічну сертифікацію за схемою згідно з ДСТУ ISO 14024⁴⁰ в українській системі екологічного маркування і позначені екологічним маркуванням «Зелений журавлик». Екологічний сертифікат [UA.08.002.421](https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-10-18-000880-b) та протокол оцінювання підтвердив їх відповідність вимогам екологічних критеріїв документації конкурсних торгів у повному обсязі.

Вартість закупівлі: 953,28.00 грн.

Детальніше про закупівлю на <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-10-18-000880-b>

УКРАЇНА БУДЕ ПРОДОВЖУВАТИ НАРОЩУВАТИ ПОТЕНЦІАЛ СТАЛИХ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Згідно зі статтею 152 Угоди про Асоціацію Україна – ЄС до 2019 року Україна зобов'язана до 2019 року впровадити в систему закупівель на законодавчому рівні вимоги, що забезпечать більшу інтеграцію екологічних і соціальних критеріїв на основі відповідних стандартів до виконавців контрактів або до закуповуваних для державних потреб товарів, послуг чи робіт, у тому числі:

- стандартів підтвердження якості продукції та міжнародних стандартів екологічного маркування (статті 74 і 77 Директиви 2014/24/ЄС);
- вимог і методів визначення вартості закуплених товарів, робіт і послуг у розрахунку їх повного життєвого циклу і додаткових витрат на екологічні, соціальні та технологічні наслідки їх використання (експлуатації) (статті 31, 68, 78-82 Директиви 2014/24/ЄС.

Вищезазначені зобов'язання відображені у [Стратегії реформування системи публічних закупівель \(«дорожня карта»\)](#) (затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 175-р).

Основним бар'єром застосування сталого підходу при здійсненні державних закупівель в Україні на сьогодні є:

- 1) низький рівень обізнаності замовників щодо переваг, принципів, та методів застосування екологічних критеріїв відбору та визначення їх питомої вартості;
- 2) обмеженість застосування критеріїв сталості в документації конкурсних торгів (відносно кваліфікації учасника, технічні специфікації (соціальні критерії), невизначеність екологічних критеріїв (заходи з захисту довкілля), оцінка пропозицій проводиться за критерієм «ціна» без урахування вартості життєвого циклу предмета закупівель;
- 3) незначна частка ринку товарів і послуг, що відповідають критеріям сталості.

Над подоланням цих бар'єрів працює Уряд з підтримкою проектів технічної допомоги ЄС.

40 ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу 1. Принципи та методи (ISO 14024:1999, IDT)

ПРОГРАМА ТЕХНІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ЄС «ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІК КРАЇН СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ» (EaP GREEN)

Програма EaP GREEN дає можливість прискорити перехід країн Східного партнерства ЄС (Вірменії, Азербайджану, Білорусі, Молдови, Грузії та України) на модель зеленого зростання економіки.

Програма побудована на трьох компонентах:

- **Компонент 1.** Інструменти управління та фінансування для заохочення сталого виробництва та споживання і переходу на зелену економіку.
- **Компонент 2.** Стратегічна екологічна оцінка (CEO) та оцінка впливу на навколишнє середовище (ОВНС) як частина реалізації політики сталого виробництва та споживання.
- **Компонент 3.** Демонстраційні проекти з реалізації, упровадження та поширення ресурсоефективного та чистого виробництва (РЕЧВ).

Компонент 1 EaP GREEN містить 7 завдань, одним з яких є заохочення зміни державного споживання через упровадження практики сталих публічних закупівель (1.6). Здійснює координацію цього напрямку Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління. У рамках реалізації проекту проведено низку досліджень, актуалізовані екологічні критерії на пріоритетні для публічних закупівель категорії продукції⁴¹. На сьогодні проект надає консультаційну та методичну допомогу тендерним комітетам, щоб зробити закупівлі більш ефективними. У найближчих планах проекту – видання Настанови щодо здійснення сталих публічних закупівель в Україні та розвиток інформаційної комунікаційної платформи.

41 Будматеріали і продукція хімічної промисловості

Фінансування програми EaP GREEN здійснює Європейська Комісія за спільною участю чотирьох міжнародних організацій: Європейської економічної комісії ООН (ЄЕК ООН), Організації з економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Програми ООН по навколишньому середовищу (ЮНЕП) та Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО). Додаткова фінансова підтримка здійснюється іншими країнами, зокрема Австрією, Норвегією, Швейцарією та Нідерландами.

В Україні програма EaP GREEN має підтримку двох національних координаторів – від Міністерства екології та природних ресурсів і Міністерства економічного розвитку і торгівлі.

ЗЕЛЕНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Основні гравці на фінансовому ринку, такі як Світовий банк, Європейський банк реконструкцій та розвитку, Корпорація НЕФКО та інші, висувають у своїх інвестиційних портфелях обов'язкові екологічні критерії як один з елементів сталості проекту.

ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА

Станом на листопад 2017 року триває обговорення проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного середовища», яку розроблено відповідно до пункту 6 частини другої статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Метою надання державної допомоги на захист довкілля може бути усунення або попередження завдання шкоди довкіллю, підвищення ефективності використання природних ресурсів, поліпшення екологічних характеристик продукції на усіх стадіях життєвого циклу, у тому числі підвищення енергоефективності та заохочення використання альтернативних джерел енергії.

Прийняття акта найближчим часом забезпечить виконання Україною зобов'язань, взятих відповідно до Угоди про асоціацію Україна – ЄС щодо прийняття національного законодавства про державну допомогу.

УКРАЇНСЬКА СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ТА МАРКУВАННЯ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

Забезпечує розвиток критеріальної бази та надає можливість оцінити поліпшені екологічні характеристики товарів і послуг. Почала свій розвиток з 2003 року, згідно з вимогами ISO 14024. Отримала національну акредитацію та міжнародне визнання у 2010 році. Детальніше про її створення, функціонування та інші аспекти йдеться у III розділі цього видання.

Українська програма екологічної сертифікації та маркування – Зелений журавлик

Знак екологічного
маркування
«Зелений журавлик»

Станом на жовтень 2017:

- **52 прийнятих стандарти**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **112 чинних екологічних сертифікатів**
- **934 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.ecolabel.org.ua>

Лідерами серед товарних груп з екологічної сертифікації є мийні засоби, лакофарбові матеріали, будматеріали та вироби для оздоблення і продукти харчової промисловості українських товаровиробників.

ЕКОЛОГІЧНЕ МАРКУВАННЯ НА ТОВАРАХ ТА ВИРОБАХ – ЦЕ ЗРОЗУМІЛО. А ЯКИМ ЧИНОМ МОЖНА ВИКОРИСТОВУВАТИ ЕКОЛОГІЧНИЙ ЗНАК ВІДНОСНО ПОСЛУГ?

Екологічний сертифікат підтверджує конкурентну перевагу послуг. Його разом з екологічним маркуванням варто застосовувати в маркетингу та рекламі, використовуючи усі доступні джерела комунікації, коментарі незалежних експертів та результати оцінювання.

Інформування клієнтів та усіх інших зацікавлених сторін про екологічну сертифікацію та її значення дозволить розширити можливості просування послуги з поліпшеними екологічними характеристиками.

Організація, яка отримала право використовувати знак екологічного маркування відносно сертифікованих послуг, може використовувати його на спеціальних дошках, розміщених на будівлі або в офісі, прапорах, рекламній продукції, стендах, сайті і т. ін.

ПРИКЛАД ЗАСТОСУВАННЯ ЗНАКУ ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ NORDIC SWAN ВІДНОСНО ПОСЛУГ ТИМЧАСОВОГО РОЗМІЩЕННЯ (ПРОЖИВАННЯ)

Цікавий приклад сертифікації закладів торгівлі наведений у розділі IV.

ЧИ ВИЗНАЄТЬСЯ ОТРИМАНИЙ В УКРАЇНІ ЕКОЛОГІЧНИЙ СЕРТИФІКАТ НА ПРОДУКЦІЮ В ІНШИХ КРАЇНАХ?

Так. Сертифікат, що виданий за схемою екологічної сертифікації згідно з вимогами міжнародного стандарту ISO 14024, визнається у 205 країнах світу, що співпрацюють з Міжнародною організацією стандартизації (ISO) на урядовому рівні.

ЯКИМ ДОКУМЕНТОМ ВИЗНАЧАЄТЬСЯ МІЖНАРОДНЕ ВИЗНАННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ТА ОРГАНУ З ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ?

Органи з оцінки відповідності мають право визнавати результати оцінки відповідності вимогам екологічних критеріїв, проведеної іноземними органами з оцінки відповідності, якщо:

- вони є сторонами Угоди про взаємне визнання з такою організацією щодо відповідних видів діяльності з оцінки відповідності;

- орган на підставі документа про відповідність, виданого іноземним органом з оцінки відповідності, застосовує процедуру оцінки відповідності або її частину та видає документ про відповідність, передбачений цією процедурою, під свою відповідальність.

Стороною Угоди про взаємне визнання у сфері екологічної сертифікації та маркування може бути орган з оцінки відповідності, який:

- здійснює сертифікацію товарів або послуг за схемою згідно з ISO 14024;
- є повноправним членом міжнародної асоціації Global Ecolabelling Network;
- сертифікований за критеріями міжнародної програми взаємної довіри та визнання між системами екологічної сертифікації (Global Ecolabelling Network's Internationally Coordinated Ecolabelling System, GENECS).

ДОКУМЕНТИ:

Сертифікат GEN – GENECS.

Багатостороння Угода про взаємне визнання (Multilateral Mutual Recognition Agreement, MMRA), у якій система екологічної сертифікації та орган з оцінки відповідності зазначений як одна з Сторін Угоди.

Реєстр GENECS <https://www.globalecolabelling.net/gen-members/genices/>

ЯК ОТРИМАТИ ПРАВО НА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ РЕГІОНУ АБО КРАЇНИ, КУДИ ЕКСПОРТУЄТЬСЯ ПРОДУКЦІЯ, ЩО МАЄ ЕКОЛОГІЧНИЙ СЕРТИФІКАТ ТА МАРКУВАННЯ, ОТРИМАНІ ЗА СХЕМОЮ ЗГІДНО З ISO 14024 В УКРАЇНІ?

У разі, якщо система екологічної сертифікації та маркування є Стороною MMRA, отримати сертифікат (ліцензію) на право застосування її маркування можна за спрощеною процедурою.

Така процедура полягає в наданні заявки на сертифікацію разом з копіями екологічного сертифіката та протоколу оцінки, виданих українським органом з оцінки відповідності (у перекладі на англійську або національну мову).

Зарубіжний орган з оцінки відповідності приймає результати оцінки українською стороною, що значно спрощує процедури оцінювання та зменшує витрати на її проведення.

ГАРНИЙ ПРИКЛАД УКРАЇНСЬКОГО ВИРОБНИКА ЦЕГЛИ

ПрАТ з ІІ «Слобожанська Будівельна Кераміка» (СБК) – відомий український виробник цегли. У 2015 році будівельні виробники СБК⁴² були сертифіковані за схемою згідно з ISO 14024 в українському органі з екологічного маркування, що підтверджено екологічним сертифікатом № [UA 08.002.416](#).

Екологічними будівельними виробами з України зацікавилися будівельники з Ізраїлю, що будують за стандартами зеленого будівництва. Але для будівництва об'єктів бюджетної сфери вимагався сертифікат виключно ізраїльського органу та відповідне маркування.

Враховуючи те, що і український, і ізраїльський органи з екологічного маркування мали міжнародну сертифікацію GENECS, оцінювання цегли проходила за спрощеною процедурою. Ізраїльському органу був наданий протокол оцінювання українською стороною, і за результатами його аналізування була встановлена необхідність підтвердити відповідність лише деяким критеріям, що встановлені в Ізраїлі та відрізняються від вимог, встановлених в українському стандарті⁴³.

У часовому та грошовому вимірі витрати СБК становили близько 10% від повної вартості сертифікації та отримання права на застосування екологічного маркування Ізраїлю Green Label. У результаті виробник підтвердив конкурентну перевагу і вийшов на новий ринок.

⁴² Цегла керамічна, камені керамічні та вироби керамічні клинкерні

⁴³ І українській, і ізраїльській органи з екологічного маркування здійснюють сертифікацію за схемою згідно з ISO 14024. Але екологічні критерії оцінювання життєвого циклу виробів будівельних керамічних у них незначно відрізнялися. Ізраїльські критерії встановлювали ще додаткові показники по 2 радіонуклідах та важких металах. Решта вимог критеріїв були тотожними.

Краще перед поданням заявки до зарубіжного органу з оцінки відповідності звернутися до українського органу з метою отримання необхідних роз'яснень та спрощення процедури отримання екологічного сертифіката (ліцензії) та маркування іншої країни чи регіону.

Країни, у яких органи з екологічної сертифікації та маркування є Сторонами ММРА: Австралія, Бразилія, Китай (КНР), Республіка Китай (Тайвань), Німеччина, Гонконг, Індія, Ізраїль, Японія, Казахстан, Росія, Республіка Корея, Нова Зеландія, Данія, Швеція, Нідерланди, Швеція, Фінляндія, Канада, США, Сінгапур, Таїланд, Україна.

ЯК ОТРИМАТИ ПРАВО НА ЗАСТОСУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗНАКА ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ, ЩО ІМПОРТОВАНА І МАЄ ЕКОЛОГІЧНИЙ СЕРТИФІКАТ ЗГІДНО З ISO 14024, ОТРИМАНИЙ ЗА СХЕМОЮ ЗГІДНО З ISO 14024 В КРАЇНІ ВИРОБНИКА?

Надати заявку на сертифікацію разом з копіями екологічного сертифіката (ліцензії) та протоколу оцінки, виданих зарубіжним органом з оцінки відповідності (у перекладі на українську мову).

Український орган з оцінки відповідності аналізує показники, зазначені у протоколі, на повну відповідність екологічним критеріям. У разі, якщо відповідність не підтверджена, орган інформує про необхідність проведення додаткового дослідження, випробування чи документального аудиту інших підтвердних документів про відповідність, а також термінів і вартості робіт щодо додаткового оцінювання.

Детальний алгоритм робіт з екологічної сертифікації та маркування в Україні викладений у розділі III.

ГЛАВА 3.

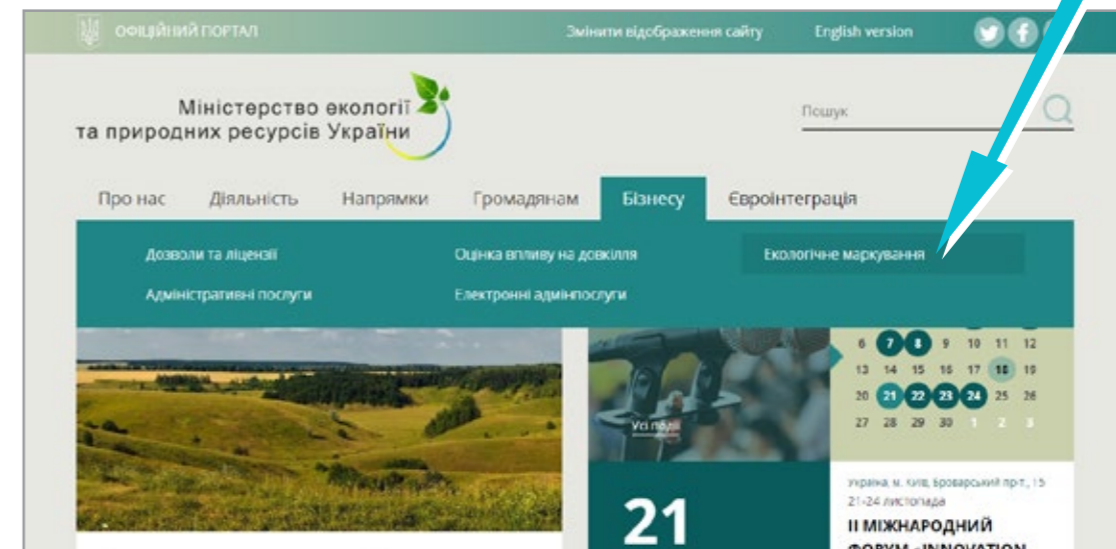
ПРОХОДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ЗГІДНО З ISO 14024

ХТО СЕРТИФІКУЄ?

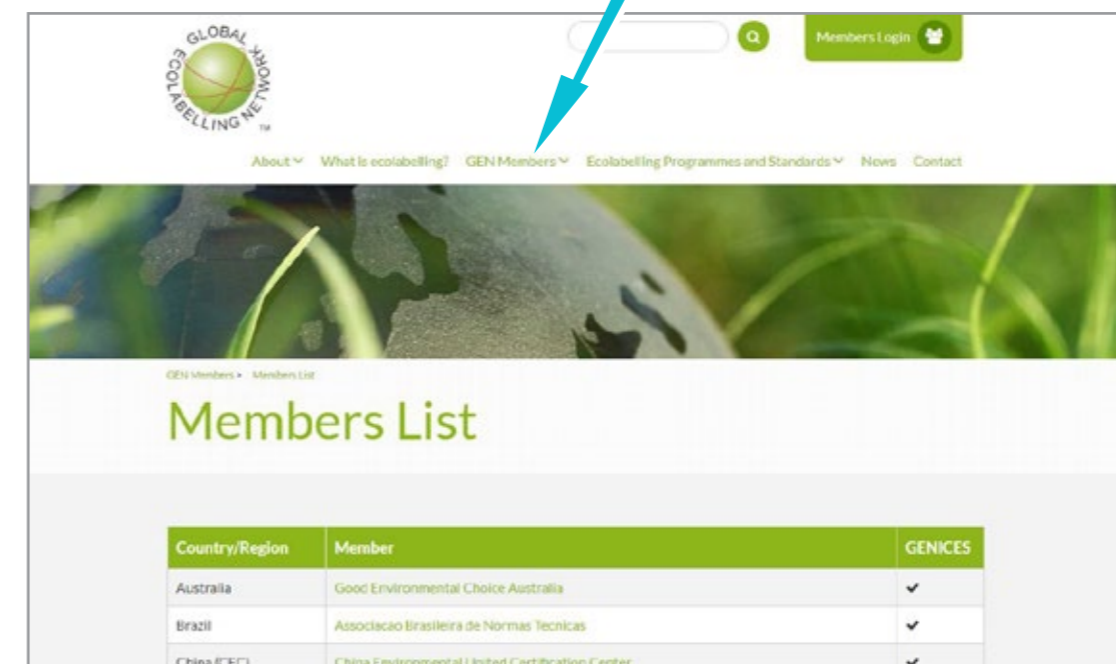
Сертифікує орган з оцінки відповідності (ООВ) за схемою сертифікації згідно з ISO 14024 (орган з екологічного маркування).

З переліком визнаних органів з екологічного маркування, чії результати оцінювання визнані на міжнародному рівні, можна ознайомитися на офіційних сайтах:

- Міністерства екології та природних ресурсів України в розділі «Бізнесу» на <https://menr.gov.ua>

- Global Ecolabelling Network у розділі GEN members на <https://www.globalecolabelling.net/>

Позначення «V» в колонці GENICES вказує на те, що орган з екологічного маркування успішно пройшов міжнародну сертифікацію і результати його оцінювання визнають інші органи регіональних та національних систем⁴⁴.

ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ – ПРОДУКЦІЯ ЧИ ВИРОБНИЦТВО?

Оцінюється продукція, її складники (сировина, інгредієнти, комплектувальні тощо) та впливи на стан довкілля і здоров'я людини, пов'язані з її життєвим циклом. Такий підхід відрізняє екологічну сертифікацію від традиційного підходу до оцінювання продукції на відповідність технічним умовам або за показниками безпеки.

Мова йде про вихід за межі традиційності оцінки, коли оцінюється екологічний, соціальний й економічний вплив продукту протягом усього його життєвого циклу. Розширення відповідальності за виробництво та характеристики продукції, пов'язані з її впливами на стан довкілля та здоров'я людини, означають, що виробники відповідальні за вироблену продукцію від її «колиски до могили» і тому повинні виробляти продукцію з поліпшеними екологічними характеристиками на всіх стадіях життєвого циклу.

ЯКИЙ АЛГОРИТМ РОБІТ?

1. Заповнення та подання заявки на сертифікацію

Для проходження екологічної сертифікації необхідно заповнити та надіслати на електронну адресу органу з оцінки відповідності (ООВ) заявку на сертифікацію встановленого зразка.

Заявку може подати виробник, власник бренду, імпортер або інша зацікавлена сторона. Але при цьому треба розуміти, що в разі проходження сертифікації екологічний сертифікат буде оформлений на заявника, і саме йому буде надане право на застосування екологічного маркування відносно сертифікованої продукції.

Форма заявки українського органу з екологічного маркування розміщена на його офіційному сайті <http://www.ecolabel.org.ua/>

2. Попередній аналіз заявки та визначення вартості сертифікації

За результатами аналізу даних, наведених у заявці, заявник отримує від ООВ інформацію про обсяги, вартість, строки та умови виконання сертифікаційних робіт.

⁴⁴ В Україні таким органом є орган з оцінки відповідності «Центр екологічної сертифікації та маркування» ВГО «Жива планета».

3. Оформлення договірної документації та умови оплати сертифікаційних робіт

У разі узгодження із замовником усіх питань, що впливають на сертифікацію, а також договірної вартості та строків виконання робіт, між ним та ООВ укладається договір на проведення робіт із сертифікації, у якому чітко визначається перелік оцінюваної продукції.

Умови оплати робіт із сертифікації – 100% передплата або поетапна оплата (50/50).

Оформлена заявка на паперовому носії передається разом з договором до ООВ.

4. Оцінювання відповідності вимогам екологічних критеріїв

Оцінювання відповідності проводить експертна комісія, у складі якої – фахівці ООВ, технічні експерти та екологічні аудитори.

Оцінювання проводиться на основі наданої заявником документації згідно з планом документального аудиту та звіту за результатами аудиту на місці.

Члени експертної комісії діють на засадах незалежності від заявника, неупередженості та конфіденційності.

Під час сертифікаційних робіт ООВ покладається на результати досліджень, випробувань та оцінювань, які зроблені органами, установами, лабораторіями, що відповідають вимогам стандартів ISO/IEC 17021, ISO/IEC 17025, ISO/IEC 17065.

У разі, якщо при оцінюванні були встановлені невідповідності, ООВ зазначає це в рішенні за результатами оцінювання та надає можливість заявнику їх усунути через коригувальні дії.

4.1. Документальний аудит та надання підтвердної документації.

ООВ розробляє та надсилає заявнику на погодження план документального аудиту (ПДА) та склад експертної комісії. Згідно з узгодженим ПДА заявник повинен надати копії зазначених у ньому підтвердних документів про відповідність тому чи тому критерію, довідок чи декларацій. Копії документів, що надаються, мають бути засвідчені надписом «копія вірна» і підписані керівником (або відповідальною особою) підприємства.

Перелік документів, що надаються, повинен бути внесений до Реєстру. Форму Реєстру наданих ООВ документів треба завантажити на його офіційному сайті.

ООВ приймає на себе обов'язки зберігати конфіденційність наданої заявником інформації. Заповнюючи Реєстр, заявник повинен визначити, яка інформація надається ООВ як конфіденційна.

4.2. Аудит на місці та програма його проведення.

Аудит на місці проводиться, якщо цього вимагають екологічні критерії на продукт або згідно з рішенням експертної комісії, якщо підтвердних документів для оцінювання недостатньо або є сумніви щодо їх валідності.

У разі, якщо сертифікуються послуги або об'єкт нерухомості, аудит на місці проводиться без винятків.

Аудит на місці проводиться після проведення документального аудиту.

Програма аудиту попередньо розробляється ООВ й узгоджується із замовником.

5. Аналіз даних та прийняття рішення щодо екологічної сертифікації.

Результати оцінювання, проведеного експертною комісією, та всю отриману інформацію аналізує керівник ООВ, після чого приймається рішення щодо екологічної сертифікації.

У разі встановлення неповної відповідності продукції вимогам екологічних критеріїв заявнику надається протокол оцінювання та можливість усунути виявлені невідповідності.

Заявник має право оскаржити рішення щодо екологічної сертифікації через апеляційну комісію ООВ.

У разі прийняття рішення щодо відповідності об'єкта сертифікації екологічним критеріям заявник отримує екологічний сертифікат, протокол оцінювання та програму наглядання.

У сертифікаті або додатку до нього зазначені перелік сертифікованої продукції або об'єкт чи організація⁴⁵. Термін дії сертифіката становить 3 роки за умови щорічного проходження процедури наглядання за сертифікованою продукцією. На об'єкт нерухомості сертифікат видається одноразово без обмеження строку дії.

На підставі екологічного сертифіката між його користувачем та ООВ укладається Угода на право застосування екологічного маркування щодо об'єкта сертифікації.

Важливо розуміти, що застосовувати екологічне маркування можна тільки щодо сертифікованої продукції.

⁴⁵ У разі, якщо сертифікуються послуги у сертифікаті вказується найменування послуг та об'єкт на базі якого такі послуги надаються. У разі, якщо сертифікується об'єкт нерухомості зазначається назва та адреса об'єкту.

ЯКА ВАРТІСТЬ РОБІТ ІЗ СЕРТИФІКАЦІЇ ?

Відповідь на це питання не може бути простою, оскільки очевидна різниця в трудомісткості оцінювання життєвого циклу, наприклад, паперової серветки та об'єкта нерухомості. Вона є важливою і для прийняття рішення про те, чи подавати заявку взагалі.

Вартість сертифікаційних робіт залежить від категорії продукції, масштабів та технології виробництва, кількості заявлених найменувань продукції та їх однорідності за складниками. Вартість екологічної сертифікації організації чи послуг – від площі та складності об'єкта, кількості працівників, для об'єктів нерухомості – від масштабів. Аудит на місці пов'язаний ще й з витратами на відрядження.

ООВ розраховує вартість за спеціальною методикою згідно з МТ 08:2014 Методика розрахунку вартості робіт з екологічної сертифікації та наглядання за сертифікованою продукцією. Визначення коефіцієнта складності робіт ґрунтується на складності оцінювання життєвого циклу заявленої на сертифікацію продукції і за кожною заявкою є окремим.

Вартість може коливатися від 15 до 300 тис. грн.

Наприклад, вартість документального аудиту 10 найменувань мийних засобів передбачає оцінку 5 стадій життєвого циклу за 48 критеріями. Масштаби виробництва – 250 працівників. Заявлена продукція має в середньому 5 замінних складників в 1 найменуванні продукції (застосовується коефіцієнт однорідності групи продукції - 0,2). На підставі цих даних згідно з МТ 01.02.2014 обчислюється розрахунок трудомісткості робіт із сертифікації. Тут він становитиме 79,2 людино-днів. На підставі цього показника, який є базовим, розраховується повна вартість сертифікаційних робіт, яка у цьому конкретному випадку становить 30083,66 грн.

Залежно від зміни тих чи тих вхідних даних для розрахунку вартість документального аудиту за заявленими 10 найменуваннями мийних засобів може коливатися від 16000 до 45000 грн.

Саме тому фактична вартість робіт з екологічної сертифікації розраховується виключно на підставі заявки на сертифікацію, на основі даних заявника, у кожному конкретному випадку – окремо.

У ЯКИЙ ТЕРМІН ПРОХОДИТЬ ПРОЦЕДУРА СЕРТИФІКАЦІЇ ?

Як правило, термін проведення процедури сертифікації коливається від 1 до 3 місяців. Тривалість сертифікаційних робіт залежить, перш за все, від строків, якості та належного обсягу наданої заявником підтвердної документації. Також на строки може вплинути необхідність додаткових досліджень, випробувань чи оцінювання (у тому числі аудиту на місці).

ЧИ ПОТРЕБУЄ ДОДАТКОВИХ ВИПРОБУВАНЬ ЧИ ТЕСТУВАНЬ ЗАЯВЛЕНА ПРОДУКЦІЯ ДЛЯ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ ЕКОЛОГІЧНИМ КРИТЕРІЯМ?

Ні, якщо заявник має можливість надати копії протоколів випробувань чи тестувань за необхідними показниками відповідно до методик, закріплених міжнародними, регіональними або національними стандартами.

При цьому, випробувальна чи калібрувальна лабораторія повинна бути акредитованою згідно з ISO/IEC 17025 в одній із систем акредитації:

- Міжнародному форумі з акредитації (IAF);
- Міжнародній асоціації з акредитації лабораторій (ILAC);
- Національному агентству з акредитації України (згідно з ДСТУ ISO/IEC 17025⁴⁶).

У ЧОМУ ПОЛЯГАЄ ПРОЦЕДУРА НАГЛЯДАННЯ?

Наглядання здійснює ООВ. Це є гарантією, що користувач екологічного маркування дотримується вимог Угоди на право його застосування та екологічних критеріїв.

Процедура наглядання передбачає підтвердження відповідності сертифікованої продукції вимогам екологічних критеріїв та контроль за дотриманням правил застосування екологічного маркування згідно з вимогами чинного законодавства та ДСТУ ISO 14024.

Як правило, щодо продукції процедура здійснюється шляхом анкетування та спрощеного документального аудиту. Але залежно від категорії може бути призначений і аудит на місці.

⁴⁶ ДСТУ ISO/IEC 17025:2006 Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій (ISO/IEC 17025:2005, IDT)

Щодо послуг аудит на місці здійснюється в обов'язковому порядку.

Наглядання здійснюється протягом дії екологічного сертифіката не менш 1 разу на рік у терміни, що визначені в Угоді на право застосування екологічного маркування, або в разі, якщо до ООВ надійшла скарга на сертифіковану продукцію. Вартість процедури наглядання становить від 30 до 50% від вартості первинної сертифікації і разом з термінами проведення планового наглядання зазначається в Угоді.

За результатами наглядання за екологічно сертифікованою продукцією ООВ може бути прийняте одне з таких рішень:

- про **відповідність** продукції вимогам екологічних критеріїв;
- про **невідповідність** продукції вимогам екологічних критеріїв.

У такому разі ОС визначає заходи для усунення невідповідностей та встановлює терміни їх виконання.

У разі невиконання користувачем екологічного маркування заходів для усунення невідповідностей у встановлені терміни, ООВ має право прийняти рішення **про припинення дії екологічного сертифіката** на строк до виконання коригувальних дій.

ЩО РОБИТИ, КОЛИ ТЕРМІН ДІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО СЕРТИФІКАТА ЗАКІНЧУЄТЬСЯ?

Користувачу екологічного сертифіката необхідно подати не пізніше ніж за 3 місяці до закінчення терміну дії сертифіката заявку на повторну сертифікацію (ресертифікацію). Термін проходження ресертифікації зазначається в Угоді на право застосування екологічного маркування.

Номер екологічного сертифіката постійно закріплюється за його користувачем. За результатами ресертифікації термін його дії продовжується ще на 3 роки і т. д.

Важливо розуміти, що в разі припинення дії сертифіката його користувач втрачає право на застосування екологічного маркування і зобов'язаний:

- вилучити з продажу продукцію, позначену екологічним маркуванням на етикетках чи пакованні;
- припинити використовувати всі рекламні матеріали, що містять будь-які посилання на екологічну сертифікацію, та вжити заходів з унеможливлення застосування екологічного маркування.

ЧИ Є МОЖЛИВІСТЬ РОЗШИРИТИ АБО ЗВУЗИТИ СФЕРУ ДІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО СЕРТИФІКАТА ЗА НАЙМЕНУВАННЯМИ ПРОДУКЦІЇ?

Користувач екологічного сертифіката до закінчення терміну його дії може збільшити або зменшити кількість найменувань сертифікованої продукції, подавши відповідну заяву до ООВ.

У разі, якщо заява подається на розширення, продукція за новими найменуваннями проходить спрощену процедуру оцінки відповідності екологічним критеріям. Оцінюють складники, готовий продукт та пакування.

У разі, якщо сфера дії екологічного сертифіката звужується, його користувачу варто зазначити причину, розуміючи, що він втратить право на застосування екологічного маркування щодо продукції, вилученої зі сфери дії сертифіката.

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ЕКОЛОГІЧНИЙ СЕРТИФІКАТ ОТРИМАНО, АЛЕ Є НЕОБХІДНІСТЬ ЗМІНИТИ СКЛАД ПРОДУКЦІЇ АБО ЗАМІНИТИ ПОСТАЧАЛЬНИКА ЧИ ВНЕСТИ ЗМІНИ ДО ТЕХНОЛОГІЧНИХ УМОВ ВИРОБНИЦТВА?

Про будь-які плановані зміни, що можуть вплинути на відповідність продукції вимогам екологічних критеріїв, користувач екологічного сертифіката повинен повідомити ООВ заздалегідь, до їх впровадження, надавши вичерпну інформацію про характер таких змін.

Такими змінами можуть бути (але не обмежуватися ними, залежно від вимог критеріїв на конкретну категорію продукції):

- заміна складників, комплектувальних, матеріалів для виготовлення тари чи пакування;
- заміна постачальників;
- зміни в технології виробництва;
- зміни в технологічних умовах виробництва;
- зміни технологічного обладнання;
- зміни логістичних схем.

ООВ розглядає такі зміни та за результатами розгляду інформує користувача екологічного сертифіката про їх вплив на відповідність екологічним критеріям для прийняття відповідних управлінських рішень.

ЯКІ ПІДСТАВИ ПРИЗУПИНЕННЯ АБО СКАСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ?

ООВ має право достроково призупинити чи скасувати дію екологічного сертифіката в разі, якщо його користувач:

- не продав заяву на проходження процедури наглядання або ресертифікацію;
- встановлена **невідповідність** продукції вимогам екологічних критеріїв і не проведені вчасно коригувальні дії щодо їх усунення.

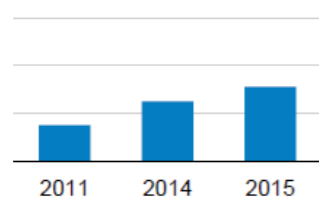
ЯК ОЗНАЙОМИТИСЯ З ПЕРЕЛІКОМ ЧИННИХ ЕКОЛОГІЧНИХ СЕРТИФІКАТІВ ТА СЕРТИФІКОВАНОЮ ПРОДУКЦІЄЮ?

Кожен орган з екологічного маркування веде реєстр виданих сертифікатів, у яких визначені актуальні переліки сертифікованої продукції. Ознайомитися з реєстром можна, відвідавши офіційний сайт ООВ.

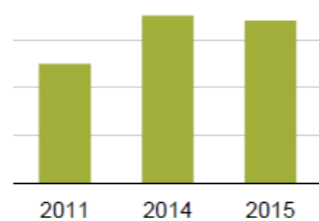

Український споживач робить розумні речі для кращого вибору⁴⁷

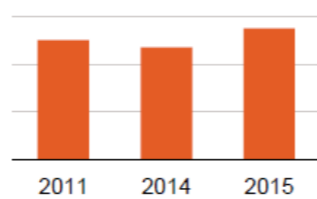
Занотовує щомісячні витрати на продукти та послуги, %

Уважно обирає товари (послуги) (за 7-бальною шкалою)

Сила впливу таких факторів, як якість та безпека (категорія напоїв), %

Наявність екологічного сертифіката, знак екологічного маркування та фрази, що акцентують увагу споживача на перевагах маркованої ним продукції, надають впевненість виробнику, що продукція відповідає новим ринковим тенденціям⁴⁸

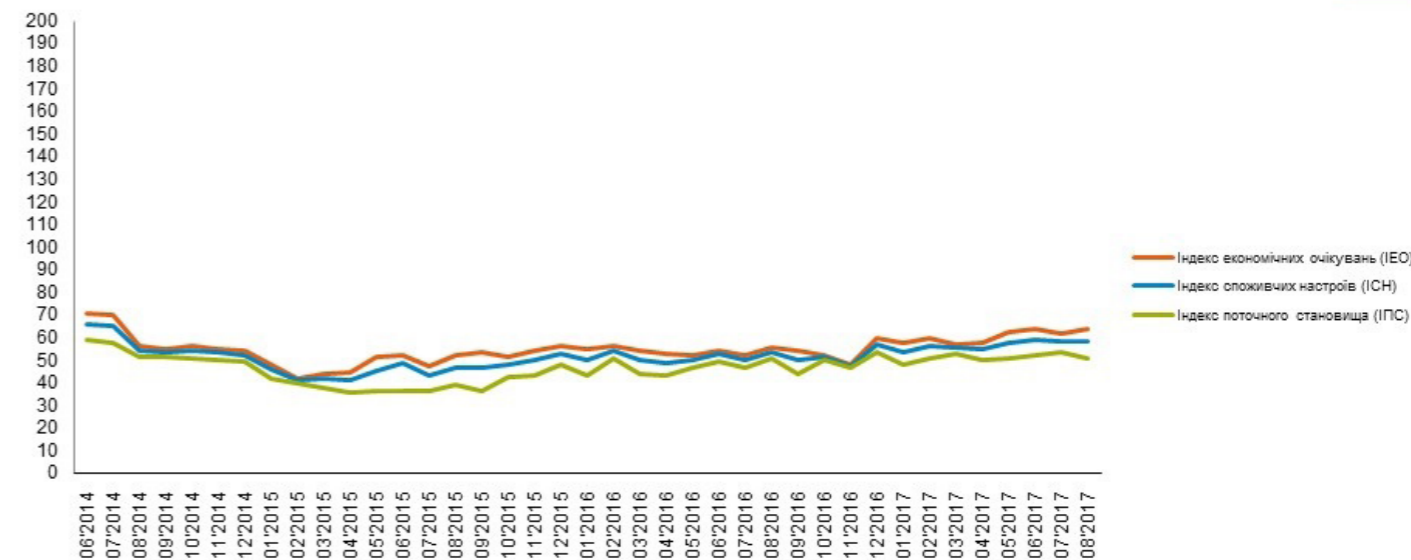
Але не менш важливо інформувати споживача про екологічні критерії та стандарти. Це надасть йому можливість переконатися в тому, що екологічне маркування не елемент суто реклами, а надійний результат незалежної оцінки за чітко визначеними критеріями, що вказують на перевагу щодо впливів на стан довкілля та здоров'я людини.

Для інформування варто застосовувати всі можливі канали комунікацій та маркетингові інновації. Але якщо команда, яка займається просуванням і рекламною кампанією, не володіє інформацією про систему сертифікації та екологічні критерії, за якими оцінювався продукт чи послуга, зробити це ефективно майже неможливо.

47 Джерело GfK Ukraine 2015

48 Про ринки та сучасні тенденції, що впливають на розвиток ринку екопродукції, йдеться в розділі II цього видання.

У серпні 2017 року індекс споживчих настроїв склав 58,6 - дослідження GfK «Споживчі настрої українців»

Очікування інвесторів також поліпшилися

Причини оптимізму: стабільність гривні, поступова адаптація до стандартів ЄС, безвіз

Індекс інвестиційної привабливості EBA

Позитивні регуляторні зміни:

- Лібералізація валютного ринку
- Відкритість державних реєстрів
- Електронна система відшкодування ПДВ
- Поступова дерегуляція

Ріст споживання домогосподарств прискорився

Найшвидше зростає категорія побутової техніки, товарів для дому, зокрема за рахунок повільнішого збільшення цін

Споживання домашніх господарств... за цілями II кв. 2017 до II кв. 2016

Категорія	Зміна цін у II кв. 2017
Продукти харчування	1%
Автомобілі	2%
Одяг	1%
МБП	1%
Побутова техніка	1%
Спортивні товари	1%
Транспорт	1%
Зелені	1%
Відпочинок і культура	1%
Освіта	1%
Ресторани та готелі	1%
Інші товари та послуги	1%

Індекс реальної зарплатної плати вийшов на рівень жовтня 2014 року

Компенсовано інфляцію 2015-2016 років. Подальше зростання залежить від динаміки ВВП

Індекс реальної зарплатної плати

Причини зростання реальної зарплатної плати у 2017 році:

- Інфляція під контролем
- Двократове підвищення мінімальної зарплатної плати (оскільки споживчий попит ще відносно слабкий, це підвищення не мало інфляційного ефекту)

2017 рік: Оптимізм бізнесу посилюється

Очікування розвитку бізнесу у наступні 12 місяців вийшли на рівень 2013 року

Індекс ділових очікувань підприємств у наступні 12 місяців

Рік	Індекс ділових очікувань
2013	114.1
2017	114.3

Резюме

Оптимізм бізнесу свідчить про потенціал для зростання економіки.

Першими переваги від зростання економіки отримали торгівля, сільське господарство і переробна промисловість:

- Роздрібна торгівля впевнено зростає у 2017 році.
- Зростають харчова промисловість та машинобудування.
- Сільське господарство активно інвестує.

Головним рушієм зростання у 2017 році є внутрішній споживчий попит.

Ріст споживання домогосподарств прискорився завдяки (1) зростанню реальної зарплатної плати, (2) контрольованій інфляції та стабілізації валютного ринку, (3) збільшенню обсягів споживчого кредитування.

Подальше розкриття потенціалу для зростання економіки залежить від переструктурування та збільшення ефективності у галузях добувної промисловості, металургії, енергетики та комунальних послуг.

Істотною залишається потреба економіки в інвестиціях.

Перший крок до успіху – поінформованість персоналу, що займається просуванням на усіх рівнях, про:

- екологічну політику виробника;
- систему екологічної сертифікації;
- значення екологічного маркування;
- вимоги екологічних критеріїв, на відповідність яким сертифіковано продукцію.

Вивчайте стандарти. Але краще звернутися до професіоналів. Замовте тренінг або вебінар для працівників компанії, її дилерів, ритейлерів. Системно відвідайте тематичні семінари чи конференції. Підтримуйте постійні комунікації з органом, якій сертифікує за схемою згідно з ISO 14024.

СТРАТЕГІЯ ТА АРГУМЕНТИ

Розмістіть екологічне маркування на спожитковій тарі чи пакуванні.

Без отдушек и красителей

Рекламна частина

ЭКО ФОРМУЛА

Контр етикетка: посилання на ISO 14024 та фрази про переваги

ЕКОЛОГІЧНО сертифікована продукція згідно міжнародного стандарту ISO 14024 - гарантія найвищої безпеки і якості

• на основі сировини рослинного походження;
• без фосфатів;
• не містить токсичних речовин, небезпечних для довкілля та здоров'я людини.

BIOSPHERE corporation
www.biosphere-corp.com
www.freken-bok.com

500 ml (мл) 063 184

Обов'язково разом зі знаком маркування має бути зазначений номер екологічного сертифіката.

У разі, якщо місце дозволяє, зробіть посилання на те, що продукт сертифікований згідно з ISO 14024. Додайте фрази, валідовані органом з оцінки відповідності, які вказують на перевагу маркованої продукції.

Пам'ятайте, що макети етикеток чи спожиткового пакування необхідно узгодити з органом, що видав екологічний сертифікат.

Стислий порівняльний аналіз державних норм що встановлені Технічним регламентом мийних засобів та вимог екологічних критеріїв оцінювання життєвого циклу стандарту COY OEM 08.002.12.065:2016 (засоби мийні та засоби для чищення) за схемою екологічної сертифікації згідно ISO 14024

Державні норми

- ▶ Ступінь біорозкладання ПАР: 60-70% за 28 діб
- ▶ Обмеження щодо кількості фосфоровмісних сполук (фосфатів, фосфанатів)

Вимоги екологічних критеріїв

- ▶ Понад 40% інгредієнтів – природного походження
- ▶ Без вмісту: речовин I, II та III класу небезпеки; речовин згідно переліку (67) – за їх фазами ризику; озоноруйнуючих та фосфоровмісних речовин
- ▶ Ступінь біорозкладання ПАР – понад 80%
- ▶ Регламентування рівня токсичності продукції – обчислення CDVtox
- ▶ Обмеження по вмісту ароматизаторів із встановленого переліку, ЛОС, точка кипіння яких понад 150 °C, цеолітів
- ▶ Придатність упаковки до переробки

Підготуйте прес-реліз і проведіть презентаційну прес-конференцію із залученням незалежних експертів, які прокоментують результати оцінки та встановлені переваги продукції, позначеної екологічним маркуванням.

ОСНОВНІ МЕСЕДЖІ

- про те, що продукт пройшов екологічну сертифікацію за схемою згідно з ISO 14024 (або згідно з ISO 14024) і
- отримав право на застосування екологічного маркування на законних підставах;
- сертифікація здійснювалася органом з оцінки відповідності, який має міжнародне визнання в 60 країнах світу (зокрема, у Європі, Азійсько-Тихоокеанському регіоні, США, Канаді та інших);
- процедура сертифікації передбачала оцінювання на відповідність критеріям, які підтверджують переваги продукції щодо впливів на довкілля, здоров'я людини, а також функціональні (якісні, технічні чи інші⁴⁹) характеристики протягом життєвого циклу (або «від колиски до могили»).

Розкажіть споживачу більш детально про критерії та результати оцінювання.

Найкраще це продемонструвати у вигляді інфографіки, порівняльних графіків (таблиць, діаграм), які представляють ти чи ті показники щодо вимог:

- державних норм;
- екологічних критеріїв.

Ключовими аргументами мають бути:

- більш безпечний;
- краще для здоров'я;
- незалежна експертна оцінка органом, що має міжнародне визнання;
- критерії оцінки встановлюють додаткові вимоги і є більш жорсткими відносно показників безпеки згідно з державними нормами⁵⁰.

⁴⁹ Залежно від категорії продукції та екологічних критеріїв, встановлених для оцінювання її переваг.

⁵⁰ Критерії розробляються на основі досліджень і даних інноваційних технологічних рішень щодо продукту, показників, що відповідають технологіям більш чистого виробництва і т. ін., саме тому вони, як правило, доступні для виконання ~ 25% виробників. У комунікаціях слово «критерії» можна замінити на слово «стандарт», «екологічний стандарт», чим по суті вони і є. У вітчизняного споживача слово «стандарт» є більш доступним для сприйняття нормативного документа.

Ці складні факти можна обмежити квінтесенцією – «жменьки» доступної для сприйняття інформації у POS-матеріалах.

Додайте більше деталей на сайті та в засобах масової інформації. Це може бути розділ статті, інтерв'ю або окрема стаття з докладнішою інформацією. Розміщуйте публікації на сайті. Просувайте, використовуючи соціальні мережі та всі можливі канали комунікацій.

Будьте правдивими. Усі товари, послуги чи об'єкти, що позначені екологічним маркуванням, мають поліпшені характеристики відносно впливів на довкілля та здоров'я людини. Інформуйте про те, у чому полягає це поліпшення саме щодо продукції вашого виробництва. Не вводьте в оману споживачів невизначеністю тверджень. Акцнтуйте увагу на тих впливах, що є передбачувані відносно продукції цієї категорії. Розкажіть, як ви досягли таких високих показників (інноваційні технології, рецептура, модернізація, система управління тощо).

Постійно підвищуйте рівень знань про систему екологічної сертифікації та маркування. Вона теж динамічно розвивається. Переглядаються стандарти, критерії методики оцінки. З'являються нові результати досліджень, програмні документи, досвід, про що необхідно знати, що потрібно розуміти та використовувати з користю.

Беріть участь у спеціалізованих виставках та ярмарках. Не забувайте про підтримку заходів, що сприятимуть вашому іміджу виробника екопродукції. Це можуть бути інформаційні кампанії, громадські екологічні проекти чи акції природоохоронного спрямування, конкурси, вікторини, форуми тощо.

Стратегія та аргументація маркетингу залежать від конкретного продукту та типу групи споживачів, до якої варто адресувати звернення. Але є поради, корисні для усіх.

ПОІНФОРМУЙТЕ БЮДЖЕТНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВНІ ПРИВАТНІ КОМПАНІЇ

У разі, якщо ви постачаєте або плануєте постачати товари чи надавати послуги для бюджетних організацій або приватних компаній що здійснюють сталі закупівлі, проінформуйте їх про те, що ви вже є користувачем екологічного сертифіката та маркування згідно з ISO 14024.

Про сталі закупівлі детальніше викладено в II розділі. Вивчайте потенційних замовників в державному секторі користуючись електронними майданчиками. Екологічний сертифікат та протокол оцінки є підтвердними документами про відповідність предмета закупівель вимогам екологічних критеріїв документації конкурсних торгів.

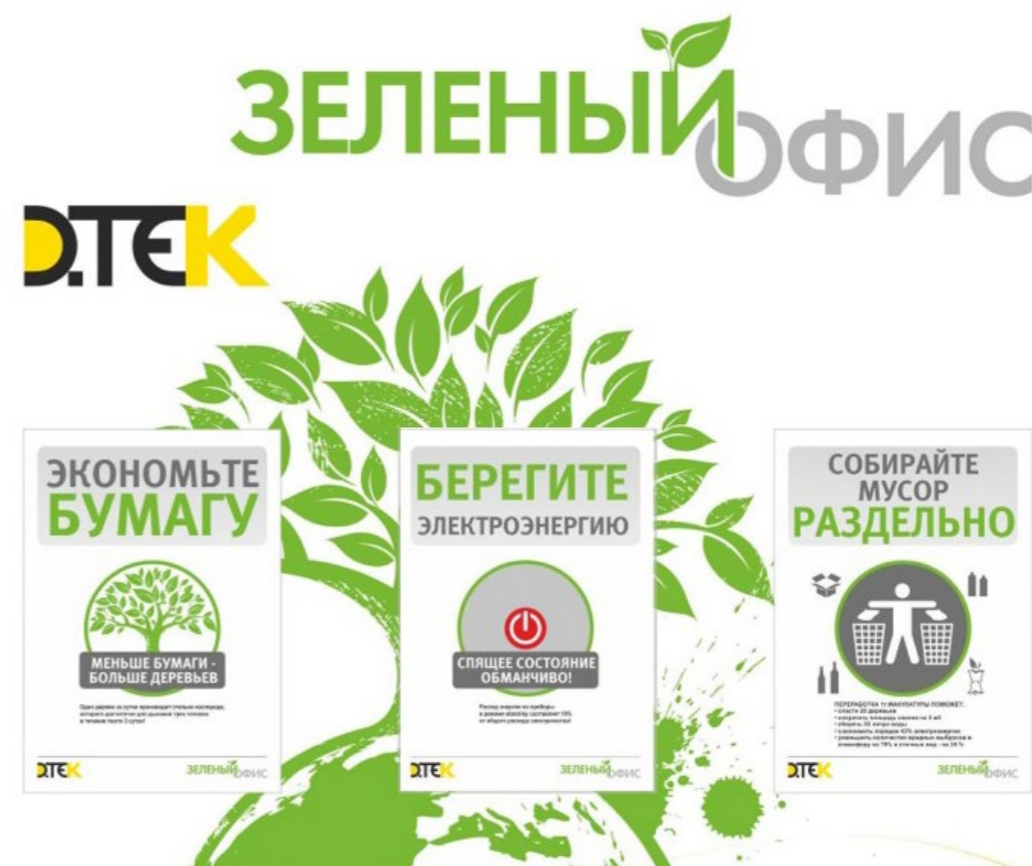
Надішліть лист з комерційною пропозицією, до якого варто додати буклет відповідного змісту або посилання на сайт. Запросіть експертів й організуйте презентаційну зустріч чи вебінар – під час безпосереднього спілкування із зацікавленими сторонами ви матиме можливість відповісти на усі їх запитання відносно екологічної сертифікації та переваг сертифікованих товарів чи послуг.

Самий простий шлях дізнатися про українські приватні компанії, що орієнтовані на закупівлю екопродукції, – Інтернет. Наприклад, відвідайте сайт Центру корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), який бере активну участь у формуванні спільноти соціально відповідальних компаній. Такі компанії⁵¹, як Енергоатом, ДТЕК, «Галнафтогаз» (мережа АС ОККО), «Тетра Пак», «Самсунг Електронікс Україна», «Нова пошта» (члени Центру) та багато інших (близько 100 компаній), приєдналися до Глобального договору ООН⁵² і зацікавлені в закупівлях продукції з поліпшеними екологічними характеристиками для забезпечення свого функціонування.

Також закупівля екопродукції може зацікавити компанії, що впроваджують системи екологічного управління, зелені офіси та проекти зеленого будівництва.

51 <http://csr-ukraine.org/>

52 Глобальний договір ООН ініційований у 1999 році і покликаний об'єднати зусилля бізнесу й організацій системи ООН, трудових, громадських організацій, державних органів на підтримку Глобальних цілей сталого розвитку. Цей документ є найбільшою у світі ініціативою щодо корпоративної соціальної відповідальності. Понад 5000 організації у світі приєдналися до нього, притримуючи, зокрема, заходи, спрямовані на захист довкілля.

У жовтні 2011 року найбільший енергетичний холдинг України ДТЕК розпочав впровадження проекту «Зелений офіс», підтримавши одну з ключових ініціатив Глобального договору ООН.

Проект був упроваджений на базі корпоративного центру ДТЕК у м. Донецьк (5 офісів).

Цілі впровадження проекту:

- зменшення негативного впливу діяльності компанії на навколишнє середовище;
- підвищення рівня раціонального використання ресурсів;
- підвищення рівня обізнаності офісних працівників з питань, що стосуються довкілля.

Із січня 2012 року 25% закуповуваних канцтоварів становили товари, виготовлені з вторинної сировини. Також з 2012 року офіси компанії закуповують виключно екологічно сертифікований папір, мийні засоби, комп'ютери та оргтехніку. У липні 2012 року ДТЕК поповнив автомобільний парк 3 електромобілями Mitsubishi i-MiEV EL (5-дверний хетчбек класу «А»).

ЗАБЕЗПЕЧТЕ ПРОСУВАННЯ ЕКОПРОДУКЦІЇ В ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Виділяйте свою продукцію на полицях магазинів. POS-матеріали – диспенсери, воблери, стікери, цінники – привернуть увагу споживача та додадуть йому інформації для вибору на користь екологічно маркованої продукції.

Мобільні POS-стенди мають ряд суттєвих переваг порівняно зі звичайними POS-матеріалами – мобільність і портативність. Мобільність стендів дозволяє вирішувати такі завдання, як виділення марочних продуктів всередині товарної категорії, забезпечення можливості застосування практики точкового маркетингу, а отже, збільшити частоту покупок.

Не забувайте про промо-акції, під час яких промоутери зможуть розповісти більше про переваги екологічно сертифікованої продукції.

Використовуйте періодичні видання торговельних мереж, для того щоб інформувати про екологічну сертифікацію та її значення щодо вашої продукції.

МАКСИМАЛЬНО ЗАЛУЧАЙТЕ ВСІХ, ХТО МОЖЕ БРАТИ УЧАСТЬ У ПРОСУВАННІ ВАШОЇ ПРОДУКЦІЇ

Переконайтеся, що ваш персонал, залучений до просування, цілком інформований з питань:

- принципів та методів екологічної сертифікації за схемою згідно з ISO 14024
- вимог екологічних критеріїв, на відповідність яким сертифікований об'єкт екологічного маркування. Підвищуйте компетентність персоналу шляхом системного навчання.

Інформуйте всіх посередників, які задіяні у ланцюгах постачання «від виробника до споживача», про переваги екологічно сертифікованої продукції та значення екологічного маркування.

У кожному закладі, що займається реалізацією, має бути наявний екологічний сертифікат. До сертифіката варто додати буклет з інформацією про переваги сертифікованої продукції, систему сертифікації та критерії оцінки.

Публікації, інтерв'ю, відеосюжети за участю експертів разом з представниками органів влади, громадських організацій, науковців – цей арсенал варто використовувати на всі 100%.

ІСТОРІЇ УСПІХУ

ОЛЕЙНА

На ринку України ТМ Олейна існує з 1998 року. Станом на листопад 2017 року «Олейна» наразі єдина соняшникова олія в Україні, яка пройшла екологічну сертифікацію за схемою сертифікації згідно з ISO 14024.

Олія ТМ «Олейна» виробляється на потужностях ПрАТ з П «Дніпропетровський олійноекстракційний завод», який входить до міжнародного концерну Bunge. Проведене в 1994 році технічне переоснащення виробництва дало можливість виготовляти продукцію згідно з міжнародними стандартами. У 2005 році завод завершив проект щодо збільшення потужностей екстракційного виробництва, упровадження якого дало змогу збільшити потужність для перероблення насіння соняшнику до 1200 тонн на добу, зробивши виробництво більш ресурсоефективним і безпечним. Проектом також реалізовано модернізацію виробничих будівель та електричного обладнання, що сприяло зниженню обсягів споживання електроенергії та палива.

Екологічний сертифікат №UA.08.002.382 свідчить про відповідність продукції вимогам екологічних критеріїв оцінювання життєвого циклу олій рослинних, зокрема про:

- високі показники безпеки та якості сировини;
- сталість її постачальників;
- високий рівень результативності впровадження заходів на виробництві з енергозбереження, ресурсоефективності, зменшення відходів та впливів на довкілля;
- відсутність у складі продукції ГМО;
- відсутність у складі матеріалів для виготовлення спожиткової тари небезпечних речовин та здатність її до перероблення за доступними в Україні технологіями.

Перша екологічно сертифікована продукція в лютому 2014 року – соняшникова олія ТМ «Олейна Класична» та ТМ «Олейна Духмяна Першого віджиму».

Отримання екологічного сертифіката та право на застосування екологічного маркування було інтегровано в комунікацію зі споживачем на упаковці, POS-матеріалах та в рекламі.

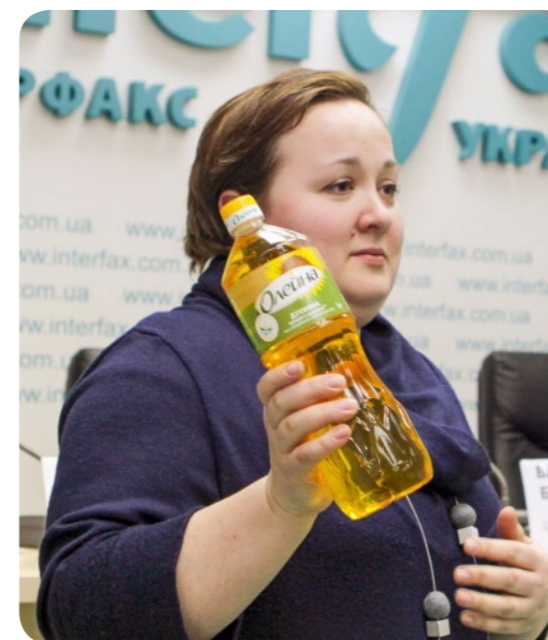

Одним з вдалих прикладів з інформування – презентація екологічних переваг продукції ТМ «Олейна» у жовтні 2014 року. На прес-конференції в рамках Міжнародного форуму для сталого розвитку бізнесу GREEN MIND – 2014 міжнародні експерти 3-х організацій системи ООН⁵³, посилаючись на аналіз протоколу незалежного оцінювання, виданого органом з екологічного маркування прокоментували:

- досягнення виробника щодо управління життєвим циклом продукції;
- показники безпеки та якості сертифікованої соняшникової олії.

53 Організація ООН з продовольчої безпеки (FAO), Програма ООН з навколишнього середовища (UNEP) та Організація ООН з промислового розвитку (UNIDO)

Висока експертна оцінка була відображена в понад 80 засобах масової інформації (репортажі в новинах, статті та інтерв'ю).

«У 2013 році, коли ми приймали рішення про доцільність отримання екологічного сертифіката для ТМ «Олейна», ми зробили якісне та кількісне дослідження думки споживачів. Тоді ми дізнались, що в Україні понад 60% споживачів вважають натуральність продуктів важливою. Та хоча споживачі все ще мало розуміються на значеннях логотипів екологічного (органічного) маркування, їх намір купувати

продукт з поліпшеними екологічними характеристиками зростає на 30%, якщо він має відповідну сертифікацію.

За даними різних досліджень попит на натуральні та мінімально оброблені продукти зростає у світі та в Україні. Отже, брендам потрібно стати більш «натуральними» у сприйнятті споживачів, але не втратити свою диференціацію. Ми бачимо, що успішними стають тільки ті бренди, які змогли знайти свій рецепт доведення диференціації та «натуральності» правдиво, цілісно, релевантно, відповідно до унікальної суті бренду.

Сьогодні більш прогресивні споживачі довіряють та цілеспрямовано шукають продукти, сертифіковані за міжнародними стандартами, зокрема екологічними. Ми також бачимо, що експортні клієнти мають запит на таку сертифікацію. Наприклад, наявність екосертифіката допомогла ТМ «Олейна» побудувати диференціацію під час просування бренду на ринок Китаю».

Євгенія Роїк, керівник відділу маркетингу ДП «Сантрейд» (ТМ «Олейна»).

ТМ «Олейна» демонструє професійність підходів до просування та вдалий результат. Але користувачам екологічного маркування в нагоді може бути і зарубіжний досвід цікавих ініціатив, які значно посилювали результативність маркетингових комунікацій.

ДАНЯ – КАМПАНІЯ «КВІТКОВИЙ ТИЖДЕНЬ»

Кампанія «Квітковий тиждень» – вдалий приклад успішного маркетингу.

Ініціатива та фінансування: кошти виробників екопродукції – учасників кампанії.

Кампанія об'єднала декількох виробників екологічно сертифікованої продукції для дітей і немовлят, позначених знаками екологічного маркування Ecolabel.EU або Nordic Swan?

Мета: підвищення рівня обізнаності про переваги екопродукції та збільшення продажів.

Символ: Рожеве серце як знак щирої турботи. Цей символ був домінантним елементом усіх рекламних матеріалів кампанії.

Девіз: «On our toes for you and your baby» (ідіома з орієнтовним значенням «Для нас

головне – Ви та Ваша дитина»).

POS-матеріали кампанії:

- гірлянда «три серця» (розміщувалася у торговельних залах);
- плакати (розміщувалися на фасадах магазинів та аптек, що підтримали кампанію);
- мобільні «серця» (для великих магазинів);
- кулі у формі серця з логотипом знаків екологічного маркування Ecolabel.EU та Nordic Swan;
- екосумки з набором зразків продукції учасників кампанії;
- брошури з інформацією про продукцію та значення екологічного маркування;
- відеоролик, що транслювався в магазинах (мати та її 7-місячний син, мати розповідає про важливість вибору більш безпечної продукції з турботою про здоров'я матері та немовля).

Партнери

Кампанія була проведена в тісній співпраці з великими торговими та аптечними мережами Данії.

Рецепт успішності (за оцінкою її організаторів): партнерство, партнерство, партнерство.

Партнерами кампанії стали громадські екологічні організації, місцеві органи влади (20 муніципалітетів), експертні організації та союзи споживачів. Усі вони надавали організаційну, експертну та інформаційну підтримку.

Партнери продемонстрували під час кампанії бажання сприяти просуванню екопродукції, згадуючи про кампанію у своїх інформаційних матеріалах, беручи участь у публічних заходах, поширюючи сайт кампанії та анонси подій.

Один з етапів проведення кампанії передбачав проведення незалежної експертизи за показниками безпеки: екологічно сертифікованої продукції та іншої, несертифікованої. Експертиза проводилася за 3-ма товарними категоріями: мийні засоби, підгузки та засоби для догляду за шкірою (креми і лосьйони). Зразки для експертизи відбиралися в торговельних мережах незалежною організацією, що спеціалізується на відборі зразків для лабораторних досліджень. Тестування відібраних продуктів проводилося в Центрі споживчих незалежних експертиз. Отримані результати були опубліковані в журналі для споживачів «Tænk».

Ключові інструменти кампанії:

- інформаційна підтримка партнерів (місцевий фокус);
- веб-сайт кампанії;
- лотерея серед споживачів (призи – екопродукція від учасників кампанії);
- інформаційні матеріали та заходи (POS-матеріали, рекламні відеоролики, PR-заходи та прес-релізи).

Епіцентром кампанії були заклади торгівлі, зацікавлені у просуванні екопродукції для дітей та немовлят. Їх участь у кампанії робила їх більш привабливими для споживачів. Це була взаємовигідна співпраця.

Результати

Імовірно, немає іншої цільової групи, яка найбільш переймається питанням якості та безпеки, ніж молоді матері (та батьки). Вони турбуються про своїх дітей, про їх здоров'я та майбутнє понад усе. Проведення кампанії передбачало оцінку обізнаності та реакції цільової групи споживачів у форматі фокус-груп.

Спілкування з великими групами молодих матерів відбувалося до проведення кампанії, під час її проведення та після неї. Учасниці фокус-груп демонстрували свою стурбованість відносно впливів різноманітних хімічних речовин на здоров'я дитини. Майже всі були задоволені інформацією, отриманою під час кампанії про властивості екопродуктів та бажали отримати більше інформації про те, як знайти ці продукти. Вони відзначили зручність, коли товар позначений екологічним маркуванням, виділений на полицях та є можливість дізнатися більше про його переваги завдяки доступним інформаційним матеріалам у магазині чи в аптеці.

Усі заклади, у яких проходила кампанія, інформували про збільшення продажів під час неї: (index = 100): Coop: index 400, Dit Apotek: index 468, Dansk Supermarked: index 109, Matas: index 600, Dermapharm: index 125. Отже, продажі збільшилися на 1,25-6 разів. Найбільш різючі результати були в супермаркетах мережі Coop та Matas.

Вигоди закладів торгівлі та виробників екопродукції

Заклади торгівлі повідомили про збільшення обсягу продажів у цілому, не тільки екопродукції. Виробники екопродукції були задоволені тим, що зекономили кошти на рекламу (у складчину було значно дешевше досягти таких результатів) і «відкрили двері» безпосередньо до своїх цільових груп споживачів. Те, що кампанія об'єднувала декількох виробників і брендів, було її вирашною стороною. Такий підхід у поєднанні з незалежною експертною оцінкою, підтримкою муніципалітетів та громадських організацій підкреслив її соціальну спрямованість та викликав більше довіри серед споживачів.

ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНИЙ МАС-МАРКЕТ ШВЕЦІЇ

WILLYS

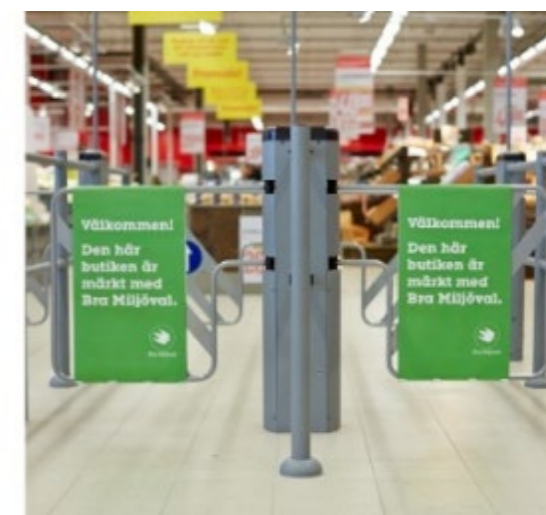
WILLYS – провідна шведська торговельна мережа (199 супермаркетів), яка пропонує доступні товари, і при цьому – екологічно орієнтована!

Мережа розбиває міф про те, що екопродукція – це виключно вузьконішеві товари за високими цінами.

Екологічна політика такої мережі, як WILLYS, безперечно, впливає відразу на мільйони споживачів і на розвиток ринку екопродукції в містах її присутності.

Кілька фактів про WILLYS

WILLYS почав екологічну сертифікацію своїх супермаркетів у 2009 році, поступово збільшуючи їх кількість. Сертифікація здійснювалася за схемою згідно з ISO 14024 у незалежному шведському органі The Swedish Society for Nature Conservation. Сертифіковані заклади торгівлі позначалися знаком екологічного маркування – знак Bra Miljöval (Good Environmental Choice).

На кінець жовтня 2017 року мережа WILLYS переставлена 199 супермаркетами у 6 країнах, і всі вони мають екологічну сертифікацію. У кожному з них наявні близько 200 продуктів різних категорій, позначених органічним або екологічним маркуванням.

З 2013 частка продажів екопродукції в мережі збільшилася майже в 3 рази і досягла 6%.

Стратегія WILLYS «Екологічне для всіх», або люди не повинні бути багатіями, щоб купувати безпечні та якісні продукти. Корпоративний колір – червоний, а магазин «зелений»)))

На початку керівництво WILLYS мало сумнів щодо доцільності проекту з екологічної сертифікації. Компанія була стурбована тим, що більш високі ціни на деякі екотовари відлякають покупців, які звикли сприймати цю мережу як мас-маркет з доступними цінами. Але через деякий час компанія переконалася в правильності рішення.

Покупці виявилися готовими платити за якісні та більш безпечні для здоров'я і довкілля товари. Головне – донести цю інформацію до споживача, розповісти про те, на якій продукції яке маркування і що воно означає.

На цінниках продуктів, сертифікованих згідно з екологічними чи органічними стандартами, стоять зображення відповідних маркувань на зеленому фоні. Дуже зручно орієнтуватися!

Екологічні критерії для закладів торгівлі, як і критерії на інші послуги згідно з ISO 14024, встановлюють широкий перелік екологічних вимог. Крім стандартних вимог до енергозбереження, поводження з відходами та інших аспектів екологічного управління, необхідно ще відповідати вимозі щодо мінімальної кількості продукції в категорії «еко» або «органік». Виконати саме цю вимогу було найважче. Але WILLYS впорався. І що головне, попит великого ритейлера на екопродукти підштовхував усе більше і більше виробників «підтягуватися» до рівня тих, хто вже постачав таку продукцію, щоб стати поруч з ними на полиці з зеленим цінником.

Магазин турбується про споживача, не лише пропонуючи екотовари. Він також застерігає покупців про можливу шкоду при неправильному використанні деяких категорій продукції. Наприклад, на стенді з фарбою для волосся зелена табличка не рекомендує використовувати засіб вагітним, жінкам, які годують, алергікам або дітям до 16 років.

Навчання персоналу є одним з необхідних елементів підтримки екологічної сертифікації. Один-два рази на рік співробітники сертифікованих магазинів проходять тренінги, де вчаться розбиратися в екологічній політиці мережі,

значенні маркування й сертифікації відносно продукції різних категорій.

І, звичайно, у супермаркетах встановлені контейнери для збору небезпечних відходів.

«Ми вибираємо для вас продукти з найменшим екологічним слідом», - повідомляє своїм покупцям WILLYS перед касою.

Упевнені, що й українські покупці із задоволенням приходили б у такий магазин, щоб свідомо обрати більш безпечну та якісну продукцію за доступною ціною, довіряючи екологічно сертифікованій мережі супермаркетів.

SHOWROOM ЕКОЛОГІЧНИХ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ, ПОЗНАЧЕНИХ ECOLABEL EU, У БРЮССЕЛІ

З 21 по 25 червня 2017 року Єврокомісія відзначала 25 річчя регіональної програми екологічного маркування ЄС. Головний захід присвячений ювілею – виставка товарів і послуг, позначених знаком регіональної програми екологічного маркування ЄС – Ecolabel EU.

Виставка була представлена у скляному павільйоні в центрі Брюсселя. Вона репрезентувала більше сотні найбільш популярних у країнах Європи продуктів – від текстилю, одягу та меблів до мийних засобів, косметики, лакофарбових матеріалів. Готелі та кемпінги представляли відеоролики та буклети про екологічно сертифіковані послуги з тимчасового розміщення. Усі експонати без винятку мали екологічні сертифікати та маркування Ecolabel EU.

Офіційне відкриття SHOWROOM відбулось 21 червня за участю pana Кестутіса Садаускаса, директора з циркулярної економіки та зеленого зростання Генерального директорату з навколишнього середовища (DG Environment) та pana Хеннінга Шольца, президента органу з екологічного маркування Ecolabel EU.

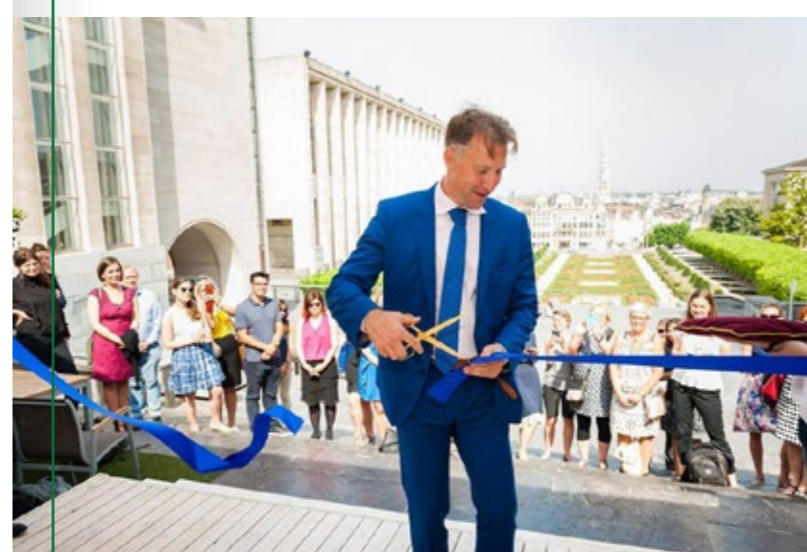
23 червня SHOWROOM відвідали Комісар ЄС з питань навколишнього середовища, морських справ та рибальства пан Кармену Велья разом із пані Марі-Крістіною Мархем, Федеральним Міністром енергетики, навколишнього середовища та сталого розвитку Бельгії. Разом вони продемонстрували ефективність екологічно чистих мийних засобів, очистивши одне з вікон виставкового модуля.

Протягом 5 днів виставку відвідали десятки тисяч відвідувачів, для яких волонтери громадських екологічних організацій проводили ознайомлювальні екскурсії. Серед них були організовані групи школярів і студентів для перегляду спеціальної презентації про переваги сталого споживання.

Серед відвідувачів проводилася лотерея. Призами стали екопродукти, а головним призом – тур вихідного дня з проживанням в екологічно сертифікованому готелі у Брюгге.

Виставка надала можливість інформувати споживачів про ідею та значення екологічного маркування. Почесні гості привернули додаткову увагу засобів масової інформації (понад 100 публікацій та репортажів). Програма Ecolabel EU продемонструвала свої досягнення за 25 років. Виробники екопродукції отримали більше прихильників для власних екобрендів.

У планах розміщення подібних SHOWROOM в інших європейських містах.

СЛОВНИК

екологічна політика	en	environmental policy
загальні наміри та спрямованість організації щодо своїх екологічних характеристик, офіційно проголошені найвищим керівництвом; (ISO 14001) наміри та спрямованість заявника чи користувача екологічного маркування стосовно своєї екологічної діяльності (у тому числі щодо продукції), офіційно проголошені найвищим керівництвом. Примітка. Екологічна політика – це основа для дій і встановлення екологічних цілей і екологічних завдань (COU OEM 913.03)	ru	экологическая политика
екологічна ціль	en	environmental objective
узгоджена з екологічною політикою загальна ціль щодо довкілля, яку організація встановила досягти (ISO 14001)	ru	экологическая цель
невідповідність	en	nonconformity
невиконання вимоги (ISO 14001)	ru	несоответствие
коригувальна дія	en	corrective action
дія, яку виконують, щоб усунути причину виявленої невідповідності (ISO 14001)	ru	корректирующее действие
довкілля; навколишнє середовище	en	environment
середовище, у якому функціє організація, охоплюючи атмосферне повітря, водні об'єкти, земельні ділянки, природні ресурси, флору, фауну, людей, а також взаємозв'язки між ними. Примітка. Середовище в цьому контексті охоплює від середовища організації до глобальної системи (ISO 14001:2015)	ru	окружающая среда
вплив на [довкілля]; [навколишнє середовище]	en	environmental impact
будь-яка зміна в довкіллі, несприятлива чи сприятлива, яку цілком або частково спричинено діяльністю організації чи продукцією (COU OEM 913.03)	ru	воздействие на окружающую среду

СЛОВНИК

екологічний аспект	en	environmental aspect
елемент діяльності організації або її продукції , який може взаємодіяти з довкіллям . Примітка. Суттєвий екологічний аспект – це екологічний аспект, який має або може мати значний вплив на довкілля (ISO 14001)	ru	экологический аспект
продукція	en	product
будь-які матеріали, товари, вироби, послуги або об'єкти нерухомості	ru	продукция
категорія продукції	en	product category
група продукції, еквівалентної функційній призначеності (ISO 14024)	ru	категория продукции (группа однородной продукции)
функційна характеристика продукції	en	product function characteristic
характерна ознака продукції , пов'язана з її експлуатаційними параметрами та використанням (ISO 14024)	ru	функциональная характеристика продукции
пакування	en	packaging
матеріал, використовуваний як засіб захисту, або розміщення в ньому продукції під час транспортування, зберігання, продажу або використання. Примітка. У цьому стандарті термін «пакування» охоплює також будь-який предмет, фізично прикріплюваний або додаваний до продукції чи її тари в цілях маркетингу продукції чи подання інформації про продукцію (ISO 14021)	ru	упаковка
пакування	ru	процесс упаковки
підготовка продукції до транспортування, зберігання, реалізації і споживання із застосуванням упаковки чи тари		
сировина	en	raw material
первинна чи вторинна речовина, використовувана для виробництва продукції. Примітка. До вторинної речовини належить рециркульована речовина (ISO 14040)	ru	сырье

СЛОВНИК

життєвий цикл; ЖЦ	en	life cycle
послідовні та пов'язані між собою стадії продуктивної системи — від придбання сировини чи її добування з природних ресурсів до остаточного видалення (ISO 14040)	ru	жизненный цикл
оцінювання життєвого циклу; ОЖЦ	en	life cycle assessment; LCA
збирання й оцінювання інформації щодо вхідних потоків, вихідних потоків і потенційних впливів на довкілля продуктивної системи протягом життєвого циклу (ISO 14040)	ru	оценка жизненного цикла
екологічні характеристика продукції	ru	экологическая характеристика продукции
характеристики продукції, пов'язані з впливами на стан довкілля і здоров'я людини протягом життєвого циклу		
Європейська система реєстрації, оцінки, дозволу і обмеження хімічних речовин; REACH	ru	Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals; REACH
система, що впроваджена згідно з Регламентом Європейського парламенту та Ради ЄС № 1907/2006 від 18 грудня 2006 року щодо реєстрації, оцінки, дозволу і обмеження хімічних речовин		
екологічне(-а) [маркування] [декларація]	en	environmental label; environmental declaration
твердження, у якому визначено екологічні аспекти певної продукції чи послуги. Примітка. Екологічне маркування чи декларація можуть бути подані як формулювання, позначка чи зображення на етикетці продукції чи пакування, у документації на продукцію, у технічних бюлетенях, у рекламних матеріалах тощо. (ISO 14020)	ru	экологический знак; экологическая декларация
маркування	en	label
текст, умовні позначення або малюнок на пакуванні чи спожитковій тарі засобу, а також інші допоміжні способи ідентифікації товару або окремих його властивостей, інформування споживача про виробника, склад, кількісні і якісні характеристики засобу		
маркування	en	labelling
нанесення тексту, умовних позначень та малюнків на пакуванні чи спожитковій тарі засобу		

СЛОВНИК

екологічне твердження	en	environmental claim
формулювання, позначка чи зображення, які називають певний екологічний аспект продукції , складника чи пакування. Примітка. Екологічне твердження може бути зроблене на етикетці, яку прикріплюють до продукції чи пакування, у документації на продукцію, технічних бюлетенях, рекламних матеріалах, у мережі телемаркетингу, а також у цифрових або електронних засобах інформації, таких як Інтернет (ISO 14021)	ru	экологическое заявление
сформульована згідно з екологічними критеріями фраза, що вказує на певну екологічну характеристику чи перевагу сертифікованої продукції (СОУ OEM 913.03)		
пояснювальне доповнення	en	explanatory statement
будь-яке пояснення, яке потрібне чи зроблене для того, щоб замовник, потенційний покупець або споживач продукції могли належним чином зрозуміти екологічне твердження (ISO 14021)	ru	разъясняющее заявление
екологічні критерії оцінювання життєвого циклу; екологічні критерії; ЕК	en	product environmental criteria
екологічні вимоги, яким має відповідати продукція , щоб їй було надане екологічне маркування (ISO 14024)	ru	критерии экологичности продукции
Примітка. ЕК оформлюються у вигляді стандартів організації України окремо для різних категорій продукції та впроваджується до системи екологічної сертифікації та маркування згідно з ДСТУ ISO 14024		
стандарт організації України; СОУ	ru	стандарт организации Украины
стандарт, що впроваджується до системи екологічної сертифікації та маркування згідно з ДСТУ ISO 14024, зокрема встановлює екологічні критерії на продукцію визначеної категорії (СОУ OEM 913.03)		
перевіряння екологічного твердження; верифікація	en	environmental claim verification
підтвердження обґрунтованості екологічного твердження за допомогою конкретних, попередньо встановлених критеріїв і методів із запевненням у надійності інформації; (ISO 14021)	ru	верификация экологического заявления
підтвердження наданням об'єктивних доказів, що встановлені вимоги виконані (СОУ OEM 913.03)		

СЛОВНИК

програма екологічного маркування типу I добровільна, основана на багатьох критеріях, незалежна програма надання ліцензії третьою стороною , яка дозволяє використовувати екологічне маркування на продукції , зазначаючи загальну екологічну перевагу продукції в межах конкретної категорії продукції за результатами розгляду життєвого циклу (ISO 14024)	en	type I environmental labelling programme
	ru	программа экологической маркировки типа I
система екологічної сертифікації та маркування програма екологічного маркування типу I (згідно з ISO 14024)	ru	национальная программа экологической маркировки типа I
регіональна система екологічної сертифікації та маркування програма екологічного маркування типу I (згідно з ISO 14024), що впроваджується на рівні двох і більше держав	ru	региональная программа экологической маркировки типа I
заявник	ru	Заявитель
організація , яка подала заяву на проведення екологічної сертифікації продукції згідно з ДСТУ ISO 14024		
екологічний сертифікат; ліцензія (для екологічного маркування типу I) документ, виданий за правилами системи сертифікації , яким орган з екологічного маркування надає собі чи організації право на використання екологічного маркування для своїх продукції чи послуг згідно з правилами програми екологічного маркування; (ISO 14024) документ встановленого зразка, який підтверджує відповідність екологічно сертифікованій продукції встановленим екологічним критеріям для цієї категорії (COU OEM 913.03)	en	licence (for type I environmental labelling)
	ru	лицензия (для экологической маркировки типа I)
користувач екологічного маркування [сертифіката] сторона, уповноважена органом з екологічного маркування на використання екологічного маркування типу I (згідно з ISO 14024); (ISO 14024) організація , яка отримала право на застосування екологічного маркування відносно екологічно сертифікованій продукції на підставі Угоди на право застосування екологічного маркування (COU OEM 913.03)	en	licensee
	ru	лицензиат

СЛОВНИК

орган з екологічного маркування; орган з оцінки відповідності; OOB орган як третья сторона та його представники, які оперують програмою екологічного маркування типу I (ISO 14024) орган з оцінки відповідності в системі екологічної сертифікації та маркування згідно з ДСТУ ISO 14024 (COU OEM 913.03)	en	ecolabelling body
	ru	орган по экологическому маркированию
третья сторона особа чи орган, визнані незалежними від сторін-учасниць розгляду певного питання Примітка. Сторони-учасниці, звичайно, представляють інтереси постачальника («перша сторона») і покупця («друга сторона») (ISO 14024)	en	third party
	ru	третья сторона
сертифікація процедура письмового засвідчення третьою стороною відповідності продукції встановленим вимогам (ISO 14024)	en	certification
	ru	сертификация
екологічна сертифікація процедура письмового засвідчення третьою стороною відповідності продукції вимогам екологічних критеріїв оцінювання життєвого циклу (COU OEM 913.03)	en	environmental certification
	ru	экологическая сертификация
екологічна самодекларація екологічне твердження , яке роблять (без підтвердження третьою стороною) виробники, імпортери, дистриб'ютори, роздрібні торговці або ще будь-яка особа, для якої таке твердження може бути корисним. Примітка. Фрази (символи), які належать до екологічних самодекларацій та рекомендації щодо пояснювальних доповнень, визначені у стандарті ISO 14021. у ISO 14021. (ISO 14021)	en	self-declared environmental claim
	ru	экологическая самодекларация
поліпшені екологічні характеристики визначають поліпшені відносно загальнообов'язкових державних норм показники, які характеризують впливи продукції певної категорії на стан довкілля та здоров'я людини протягом життєвого циклу	ru	улучшенные экологические характеристики
Global Ecolabelling Network; GEN міжнародна асоціація, що об'єднує системи екологічної сертифікації та органи з екологічного маркування згідно з ISO 14024	en	The Global Ecolabelling Network (GEN)
	ru	Глобальная сеть экологической маркировки

СЛОВНИК

Міжнародна система координації екологічного маркування GEN; GENICES

міжнародна система GEN з підтвердження відповідності систем екологічної сертифікації та органів з екологічного маркування вимогам ISO 14024.

Примітка. Передбачає процедуру оцінювання для взаємної довіри та визнання результатів оцінювання між органами з екологічного маркування.

en The Global Ecolabelling Network's Internationally Coordinated Ecolabelling System (GENICES)

технічний комітет стандартизації; ТК

форма співробітництва заінтересованих юридичних та фізичних осіб з метою організації і виконання робіт з міжнародної, регіональної, національної стандартизації у визначених сферах діяльності та за закріпленими об'єктами стандартизації згідно із Законом України «Про стандартизацію»

Примітка. До роботи в технічних комітетах стандартизації залучаються уповноважені представники органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та їх громадських об'єднань, організацій роботодавців та їх об'єднань, наукових установ та навчальних закладів, науково-технічних та інженерних товариств (спілок), громадських організацій споживачів (об'єднань споживачів), інших громадських об'єднань, професійних спілок, провідні науковці і фахівці.

Технічний комітет стандартизації ТК 82 «Охорона довкілля»; ТК 82

провідний ТК у галузі екологічної стандартизації, сфера стандартизації якого закріплена згідно з наказом Держспоживстандарту України від 11.03.2005 № 63.

Примітка. До сфери стандартизації ТК 82 належать опис критеріїв екологічного оцінювання впливу діяльності на довкілля та настанови щодо їх застосування, норми забруднення, критерії оцінювання життєвого циклу продукції, загальні вимоги до відходів різних галузей та ін. Функції секретаріату ТК 82 здійснює Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління.

en Technical Committee for Standardization TC 82 «Environmental Protection» (TC 82)

ru Технический комитет стандартизации ТК 82 «Охрана окружающей среды» (ТК 82)

Координаційна рада з екологічного маркування

незалежний колегіальний дорадчо-наглядовий орган української системи екологічної сертифікації та маркування згідно з ISO 14024, який створюється на громадських засадах і приймає рішення щодо розвитку системи, ефективності діяльності органу з екологічного маркування та прийняття, скасування чи перегляду стандартів системи (у тому числі екологічних критеріїв)

(ПО 01:2014)

ru Координационный совет по экологической маркировке

КОНТАКТИ

Програма ООН з навколишнього середовища <http://www.unenvironment.org/>

Представництво ООН в Україні <http://www.un.org.ua/ua/>

Міжнародна організація стандартизації (ISO) <https://www.iso.org>

Міжнародний форум для сталого розвитку бізнесу GREEN MIND <http://www.greenmind.com.ua>

Global Ecolabelling Network <https://www.globalecolabelling.net/>

Міністерство екології та природних ресурсів України <https://menr.gov.ua/>

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України <http://www.me.gov.ua>

ДП УкрНДНЦ (національний орган стандартизації) <http://uas.org.ua/ua/>

Технічний комітет стандартизації ТК 82 «Охорона довкілля» http://dea.gov.ua/chapter/tk_82

Центр екологічної сертифікації та маркування ВГО «Жива планета» (український орган з екологічного маркування) <http://www.ecolabel.org.ua/>

